

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

**DIDAKTICKÁ HRA JAKO PROSTŘEDEK ROZVOJE
PŘEDŠKOLNÍHO DÍTĚTE V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH**

V OKRESE PLZEŇ-JIH

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Bc. Jaroslava Marešková

Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Mgr. Milan Podpera

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 5. dubna 2017

.....
vlastnoruční podpis

RÁDA BYCH VYJÁDŘILA DÍKY MÉMU VEDOUCÍMU PRÁCE
MGR. MILANU PODPEROVI ZA JEHO POMOC, RADY A PODPORU
A SVÉMU MANŽELOVI ZA JEHO TRPĚLIVOST.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

Úvod	2
1 DIDAKTICKÁ HRA.....	3
1.1 PŘÍPRAVA A PRŮBĚH DIDAKTICKÉ HRY	4
1.2 DIDAKTICKÁ HRA JAKO PROSTŘEDEK DIAGNOSTIKY DÍTĚTE	5
1.3 VÝVOJ HRY DLE VĚKU DÍTĚTE	6
2 VŠESTRANNÝ ROZVOJ DÍTĚTE POMOCÍ DIDAKTICKÉ HRY.....	9
2.1 MOTORIKA	9
2.2 ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ A PAMĚŤ	10
2.3 VNÍMÁNÍ PROSTORU A PROSTOROVÉ PŘEDSTAVY.....	11
2.4 VNÍMÁNÍ ČASU.....	12
2.5 ŘEČ	12
2.6 SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ	13
2.7 ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY	14
2.8 SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI	15
2.9 SEBEOBSLUHA	16
3 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	17
4 ANALÝZA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	19
ZÁVĚR.....	35
RESUMÉ	37
SUMMARY	38
SEZNAM LITERATURY	39
SEZNAM GRAFŮ	41
SEZNAM TABULEK	42
PŘÍLOHY	I

Úvod

Jako téma pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila didaktickou hru jakožto prostředek všestranného rozvoje dítěte předškolního věku. Toto téma jsem si zvolila z toho důvodu, že se mi líbí postup pedagogů, kdy děti neučí pouhým výkladem, ale používají různé způsoby, jak děti rozvíjet. Jedním z těchto způsobů je právě využití didaktické hry. Už Jan Amos Komenský razil myšlenku „škola hrou“ a já si myslím, že je to stále pro děti nejpřirozenější přístup k rozvíjení jejich schopností.

Na začátku své práce se budu zabývat teorií tohoto tématu a uvedu k tomuto pojmu definici. Poté se zaměřím na přípravu samotné hry a popíšu, jakým způsobem můžeme využít didaktickou hru jako diagnostický prostředek. S tímto tématem úzce souvisí jednotlivá stadia hry dle věku dítěte, proto bych chtěla věnovat pozornost i tomuto tématu. Poslední, avšak nejrozsáhlejší kapitola bude rozdělena dle jednotlivých oblastí, které chceme u dětí rozvíjet. Ke každé oblasti uvedu konkrétní příklady vhodných didaktických her. Samotné oblasti si blíže upřesníme ve druhé kapitole.

Po teoretické části následuje část výzkumná. V té využiji metodu dotazníku, který bude opětovně zaměřen na didaktickou hru. Tento dotazník jsem rozeslala do všech mateřských škol sídlících v okrese Plzeň-jih.

Cílem mé bakalářské práce je zmapovat na mateřských školách v okrese Plzeň – jih typy didaktických her, které učitelky předkládají dětem. Pokusím se ověřit vliv didaktických her na rozvoj dítěte. Prostřednictvím dotazníku zmapuji typy didaktických her, četnost jejich zařazení a provázanost s aktuálními kompetencemi dětí ve vybraných mateřských školách.

Tohoto cíle chci dosáhnout prostřednictvím zodpovězení následujících otázek:

1. Má větší četnost didaktických her, zaměřených na konkrétní oblast, pozitivní vliv na rozvoj dítěte v této oblasti?
2. Je možné u dětí vysledovat tendence méně se zapojovat do didaktických her, které se týkají oblastí, v nichž mají tyto děti potíže?

1 DIDAKTICKÁ HRA

V této kapitole se budu zabývat teorií didaktické hry a uvedu její definici. Hra jako taková je základní činností dětí předškolního věku. Pokud se na hru zaměříme z hlediska poznávacího a s ohledem na to, jaké dovednosti a schopnosti u dětí rozvíjí, pak hra není pouhým prostředkem k získávání holých faktů. Hra může zároveň osvětlit takové pojmy, jako odpovědnost, spravedlnost, vůli nebo zradu, které bychom jinak jen velice složitě dětem vysvětlovali. Hra může též rozvíjet fyzické, psychické i sociální sféry. Hra může být tedy prostředkem všestranného rozvoje dítěte a zároveň v něm zachovat radost a touhu po nových objevech. Hra dítě baví a vychází z jeho vnitřní motivace, již bychom měli podporovat.

Vztah mezi hrou a učením však není tak jednoznačný, jak by se mohl zdát. Pokud necháme dítě, aby si volně hrálo, tak se sice učí, ale činí tak ve svém individuálním tempu, bez jakékoliv organizace a bez konkrétního cíle. Jedná se tedy o nesystematické učení, které probíhá pomaleji a různými oklikami. Pokud tedy chceme využít hru k učení, měli bychom právě onu soustavnost a cílevědomost přesunout na dospělého, který dovede určit to, co konkrétní dítě zná a umí, jako základ pro systematické učení. Dospělý si také stanoví jasně definovaný cíl a zná cestu, jak tohoto cíle dosáhnout (Dostál, Opravilová 1985, s. 134).

Didaktická hra je zároveň jedním z prostředků tvořivého učení, který připravuje dítě na komplexní řešení životních situací a rozmanitých sociálních rolí. Didaktickou hru můžeme také chápat jako metodu k rozvoji dítěte. Opravilová definuje metodu jako „*způsob, jak dosáhnout jistého předem stanoveného cíle prostřednictvím vědomé a plánovité činnosti.*“ (Opravilová 1988, s. 12).

Kořátková používá tuto definici didaktické hry: „*Hra didaktická je charakteristická hlavním podílem záměrného pedagogického cíle. Je zvolená, stimulovaná, vedená a reflektována učitelem, který motivuje, zadává a provází pedagogickou činnost prostřednictvím hry jako metody výchovně-vzdělávací práce.*“ „*Didaktická hra může být realizována i pod nepřímým vedením učitele. Herní aktivita je přenechána dětem, učitel s vědomím určitého didaktického cíle nabídne, dá k dispozici didakticky orientovaný materiál a děti podle svých*

individuálních schopností nebo dovedností spolupracují, samy prozkoumávají, zkouší a tvoří.“ (Koťátková 2005, s. 54).

1.1 PŘÍPRAVA A PRŮBĚH DIDAKTICKÉ HRY

V této části své práce bych se chtěla zaměřit na to, co by měl mít učitel na paměti při samotné přípravě didaktické hry. Učitel by měl znát cíl hry, měl by si činnost předem naplánovat (Maňák, Švec 2003, s. 129). Měl by vytvořit ke hře vhodné podmínky. Měl by mít představu, kolik prostoru je potřeba, zda je vhodnější vnější či vnitřní prostředí a zda je tento prostor bezpečný (Neuman 2000, s. 32). Dále by měl posoudit vyspělost dětí, aby pro ně byla didaktická hra dostatečně podnětná, aby je nenudila a zároveň aby nebyla příliš obtížná (Maňák, Švec 2003, s. 130). Měl by zvolit vhodné téma, které děti bude zajímat a motivovat. Může v dětech vzbudit zvědavost, případně i zdravou soutěživost. Je vhodné vybírat atraktivní témata, která budou děti bavit (Oprailová 1988, s. 82). Velmi dobře se může osvědčit kartotéka her, která nám může často pomoci vybrat tu nejlepší možnou variantu pro daný okamžik, jelikož je přínosné reagovat na aktuální situace, které mohou nastat. Improvizace by tak měla být jednou z učitelových rozvinutých schopností.

V průběhu hry by měl učitel děti sledovat a v případě jakýchkoliv nesnází, kdy si neumí poradit samy, by měl přiměřeně zasáhnout. Také může nabídnout pomoc při řešení případných konfliktů mezi dětmi. V takovém případě by měl být spravedlivý a nestranný (Neuman 2000, s. 30). Učitel by též měl při pozorování dětské hry dbát na to, zda není některé dítě unavené či nemocné a zda mají všichni chuť si hrát (Oprailová 1988, s. 82).

Také je důležitá samotná osobnost učitele. Měl by k dětem přistupovat jako rovný k rovnému a zbytečně se nad děti nepovyšovat. Může využívat humor, který děti ocení, avšak určitě by se měl vyvarovat sarkasmu a ironie. Při soutěžních hrách by měl sestavit vyrovnané skupiny a děti by měly hrát v duchu fair play (Skalková 2007, s. 199).

V závěru didaktické hry by nemělo chybět celkové zhodnocení a děti by měly učiteli poskytnout zpětnou vazbu a jejich názor na celý průběh činnosti. Mnohé sice lze odvodit ze samotného pozorování, ale velmi důležité jsou i vnitřní pohnutky dětí.

V neposlední řadě je zajímavá také otázka týkající se finanční stránky této tematiky. Je k dostání spousta didaktických pomůcek v různých cenových relacích. Proto je na úvaze každého pedagoga, aby posoudil jejich přínos pro rozvoj dětí a vybral ty nejvhodnější pomůcky a hry. Domnívám se však, že jako didaktickou pomůcku lze využít i mnohý přírodní materiál či další suroviny a materiály kolem nás, a to i takové, které již pozbývají svůj původní smysl. Tímto přístupem můžeme též podpořit ekonomické i ekologické cítění dětí.

1.2 DIDAKTICKÁ HRA JAKO PROSTŘEDEK DIAGNOSTIKY DÍTĚTE

V této kapitole se budu zabývat otázkou diagnostiky dítěte pomocí hry. Diagnostika nám pomáhá dosáhnout toho, aby každé dítě mělo připraveny ty nejvhodnější podmínky, rozvíjelo se dle svých skutečných možností a aby mělo zajištěno individuální přístup. Abychom vše toto mohli dítěti poskytnout, tak potřebujeme důkladně znát jeho silné i slabé stránky, a k tomu nám právě diagnostika může pomoci (Bednářová, Šmardová 2015, s. 1). Metodami pedagogické diagnostiky jsou: pozorování, anamnéza, rozhovor, dotazník, test, analýza výsledků činnosti, pedagogická dokumentace, sociogram, kde se sledují vztahy mezi jednotlivými dětmi, a v neposlední řadě právě hra. Při pozorování hry se můžeme zaměřit na výběr tématu hry, na to, jak děti uplatňují fantazii a kreativitu. Také si všímáme, jak se děti dokážou na hru soustředit. Můžeme sledovat úroveň motoriky dítěte a zároveň můžeme odhalit jeho lateralitu. Současně si uvědomujeme komunikační schopnosti dítěte a jeho sociální schopnosti (Průcha 2009, s. 936). Pokud však hovoříme konkrétně o hře didaktické, pak nebudeme posuzovat výběr tématu hry, jelikož téma jsme s největší pravděpodobností vybírali my sami.

Pokud u dítěte diagnostikujeme jeho silné stránky, tak můžeme rozvíjet jeho nadání a podporovat jeho talent. A stejně významné by pro nás mělo být rozpoznání slabších stránek dítěte. Ty můžeme, po jejich diagnostikování, systematicky rozvíjet a jejich „vývojový skluz“ snižovat (Bednářová, Šmardová 2015, s. 1). Pro správnou diagnostiku bychom měli zároveň vědět, jak se hra vyvíjí dle věku dítěte. Také si musíme být vědomi toho, že poznávání žáka je proces dlouhodobý a měli bychom si zaznamenávat veškeré jeho posuny. Také bychom

měli při diagnostice spolupracovat s ostatními pozorovateli, ať už se jedná o kolegyni ve třídě, o ředitele mateřské školy, o rodiče či o další jiné odborníky.

Po provedené diagnostice navrhuje další potřebná opatření, jimiž můžeme dosáhnout požadovaného rozvoje dítěte.

1.3 VÝVOJ HRY DLE VĚKU DÍTĚTE

Jak jsem již uvedla výše, je při diagnostice dítěte pomocí hry důležité vědět, jak by měl vývoj hry postupovat dle věku a vyspělosti dítěte. Měli bychom si uvědomit, že myšlení dítěte je odlišné od myšlení dospělého člověka a utváří se podle jiných než logických principů. Vývoj probíhá za normálních okolností v charakteristických vývojových stádiích a tato stádia bychom měli znát a respektovat (Opravilová 1988, s. 31). Nyní si můžeme shrnout základní specifika vývoje hry.

Ve dvou letech je dítě při hře plně zaměřeno samo na sebe a s druhými dětmi se neporovnává (Kořátková 2005, s. 28). Mezi druhým a třetím rokem dává přednost pohyblivým hračkám (Opravilová 1988, s. 84). Kolem třetího roku si dítě stále hraje převážně samo, ale zároveň se objevuje první pozornost o hru ostatních dětí. Dítě začíná druhé děti při hře pozorovat. Pozorování ostatních je také důležitou součástí učení, jelikož dítě sleduje reakce druhých a zároveň může toto chování napodobovat. Kolem třetího roku se začíná objevovat hra paralelní, kdy si děti hrají vedle sebe, avšak nezávisle na sobě. Při těchto hrách má občas dítě touhu hrát si právě s tou hračkou, se kterou si právě hraje jeho kamarád. Tyto spory o hračku nejsou zlým úmyslem dítěte, ale spíše jeho touhou si tu konkrétní věc samo vyzkoušet právě v tuto chvíli. Tyto konflikty zatím nejsou chápány jakožto soupeření při hře. Ve třech letech se již začíná silně projevovat fantazie a dítě nechává volně proudit své nápady a rozvíjí své komunikační schopnosti. Při hře dokáže projevit své znalosti a zkušenosti. Dítě rádo opakuje nové pohybové dovednosti a zkouší slučovat rozmanité činnosti a rádo napodobuje rozmanité pohyby (Kořátková 2005, s. 29-43). V této době se také zdokonaluje jemná motorika a dítě se dokáže déle soustředit (Opravilová 1988, s. 84). Rozvíjí se jeho pohybová tvořivost a rádo též prozkoumává nové prostory. Při hře se stavebnicí staví kostky horizontálně i vertikálně a překládá je a tvoří též brány. Zpočátku nevyslovuje záměr své konstrukce a sděluje jej, až když je stavba hotova. V další

fázi vývoje vyslovuje cíl již na začátku hry, ale v průběhu stavění se tento cíl může i několikrát změnit (Kořátková 2005, s. 29-43).

Před čtvrtým rokem se začíná objevovat hra sdružující. Děti se domluví na námětu, ale hra má jinak nadále individuální charakter. Námětem může být například to, co děti společně zažily, avšak také to, co například viděly v televizi. Každé dítě si při této hře hraje svou vlastní verzi. Na průběhu hry se společně nedomlouvají. Kolem čtyř let si děti začínají hrát též se zástupnými předměty, kdy se projevuje jejich fantazie. Například mohou používat vařečku jakožto královské žezlo. A zároveň při námětových a dramatických hrách děti zachovávají svou roli. Při těchto hrách děti také uplatňují různá originální řešení a uplatňují zde své specifické znalosti a zájmy. Děti ve čtyřech letech také začínají napodobovat různé sportovní hry. Avšak zde je třeba klást důraz na to, abychom dítě rozvíjeli všestranně a nezaměřili se pouze na jeden specifický sport. Děti v této době rády využívají rozsah svého tělesného pohybu, hrají si se svým tělem, rozvíjí svou ohebnost. Při hře se stavebnicemi se objevují různé ohrádky, brány, vjezdy, přejezdy. A poté si dítě hraje často uvnitř ohrádky. Svůj cíl konstruování umí už sdělit předem a snaží se ho dodržet (Kořátková 2005, s. 29-43).

Po pátém roce se při hře začíná objevovat kooperace, kdy se děti domlouvají, naslouchají si. Děti již umí vést dialog, který v jiných situacích však ještě nejsou schopny uskutečnit. To však neznamená, že by při hrách nevznikaly žádné konflikty. Naopak, od pěti let, narůstá soupeření mezi dětmi, kdy dítě pozoruje druhého a porovnává se s ním. Má potřebu vyniknout a upoutat pozornost na sebe. Zároveň se prodlužuje doba soustředění na hru, hra bývá obsahově bohatší, dítě bývá vynalézavější a tvořivější. Dokáže se podívat na situaci z úhlu jiného člověka, což mu umožňuje snazší spolupráci. Spolupracovat začínají dříve zpravidla ty děti, které mají sourozence a jsou zvyklé na dětský kolektiv.

Kolem pátého a šestého roku dítě rádo zkouší nové pohybové dovednosti a využívá přitom různé pomůcky. Jezdí na kole, lyžuje, bruslí. Rozvíjí se u něj soutěživost. Při hře se stavebnicí staví různé stěny, používá zdobení a složitější konstrukce. Ví, jaký má cíl, kterého chce dosáhnout. Umí k sobě být již kritické a umí stavbu ohodnotit. Samo stavění je pro něj hrou, po dokončení stavby si s ní již nehraje. V šesti letech se více soustředí na výsledný produkt, přemýšlí nad konstruováním, opakovaně zkouší, opravuje a zdokonaluje svůj výtvar (Kořátková

2005, s. 29-43). Mezi pátým a sedmým rokem se také vyhraňuje lateralita dítěte (Bednářová, Šmardová 2015, s. 6).

Důležité je mít na zřeteli, že rozumový vývoj dítěte probíhá v úzké spolupráci s vykonávanou praktickou činností a velmi důležité a podnětné jsou též smyslové počítky, které bychom měli umět dětem zprostředkovat pro jejich zdravý a přirozený rozvoj (Opravilová 1988, s. 31-32).

2 VŠESTRANNÝ ROZVOJ DÍTĚTE POMOCÍ DIDAKTICKÉ HRY

V této kapitole mé bakalářské práce bych se chtěla zaměřit konkrétně na to, jaké didaktické hry můžeme dětem nabízet, abychom dosáhli jejich všestranného rozvoje. Inspirovala jsem se oblastmi tak, jak je zmiňují Jiřina Bednářová a Vlasta Šmardová ve své knize *Diagnostika dítěte předškolního věku* (Bednářová, Šmardová 2015). Ty rozlišují tyto významné oblasti: motorika, zrakové vnímání, vnímání prostoru a prostorové představy, vnímání času, řeč, sluchové vnímání, základní matematické představy, sociální dovednosti a sebeobsluha. V této kapitole bych se ráda podrobněji věnovala každé z těchto oblastí.

2.1 MOTORIKA

Dětem můžeme k rozvíjení motoriky nabízet rozličné stavebnice, kostky, mozaiky a puzzle. Nejprve nabízíme tyto hry s většími díly a postupem času můžeme dětem předkládat stavebnice s drobnějšími díly. Také mohou hrát pexeso či domino. Snažíme se rozvíjet hmat, například hrou s pískem, modelínou, navlékáním korálků.

Nabízíme dětem rovněž první hry s pravidly, jako jsou například „Člověče, nezlob se“. Děti mohou svou zručnost projevit například při kuželkách, kde můžeme sledovat také laterální dítěte. Zároveň umožňujeme dětem hry s rozličnými materiály – děti mohou skládat obrazce z párátek, z kamínků, sypat obrázky z písku. Můžeme děti naučit různé uzle na provázku a poté je děti mohou rozvazovat či zavazovat na časový limit. Také můžeme při námětových hrách využít běžných domácích činností, jako jsou příprava pokrmů, příprava prostírání, přesypávání soli. Motoriku můžeme též procvičovat při oblékání panenek, což se nám vzápětí bude hodit i při učení se sebeobsluze.

Také jsou vhodné skupinové hry s pravidly. Jako příklad můžeme uvést karty nebo mikádo. Děti se také zdokonalují v hodu na cíl. Této dovednosti můžeme využít rovněž při hře. Dětem nabízíme různé terče, košíky či házení kroužků na tyč. Jemnou motoriku rozvíjí například také hra „Na slepého pokladníka“. Tato hra spočívá v tom, že dětem zavážeme oči a děti mají vybrat mince stejné hodnoty a dát je na společnou hromádku. U mladších dětí můžeme použít objekty snáze rozlišitelné (Nelešovská 2004, s. 80).

Tématem rozvoje grafomotoriky se ve své knize blíže zabývá PhDr. Jana Doležalová, která vytvořila konkrétní dlouhodobější projekty, v nichž je spousta

nápadů na dané téma. Jeden z jejích projektů se nazývá „Kamínek“. Její projekty nejsou postaveny pouze na grafomotorických cvičeních, ale zahrnují v sobě pohádky, říkanky, pozorování přírody, pokusy, stavění a podobné zajímavé aktivity. V projektu „Kamínek“ děti například kamínky sbírají, vybírají nejkrásnější, házejí s nimi, kutálejí jimi, využívají je ke slalomu, pozorují vodu proudící kolem kamenů, házejí kameny do vody a pozorují kola na hladině, zakreslují letovou dráhu kamínku, omývají kamínky, mačkají je, kutálejí kamínek do důlku a provádějí další podobné aktivity, ke kterým jsou vhodně motivovány (Doležalová 2010, s. 69-70).

2.2 ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ A PAMĚŤ

Rozlišování barev si mohou děti procvičit například v didaktické hře „Kočíčí ocásky“. V této hře si každá skupina dětí zvolí jednu kočičku, které přiváže ke kalhotám ocásek určité barvy. Poté jsou děti vyslány na hřiště, kde jsou rozmístěny provázky různých barev a děti musí nosit svou barvu a kočičce přivazovat provázky k ocásku. Vítězí ta skupina, jejíž kočička má nejrychleji nejdelší ocásek (Nelešovská 2004, s. 14).

Děti mohou sestavovat obrázek z několika vystřižených částí či skládat puzzle či mozaiky nebo obrázek z kostek (Bednářová, Šmardová 2015, s. 67). Při této činnosti si děti opět procvičují zároveň i motoriku, z čehož je patrné, že didaktická hra může rozvíjet několik oblastí současně.

Na začátku školního roku si děti mohou procvičit zrak jednoduchou hrou, při které si zároveň zopakují jména dětí. Tato hra se nazývá: „Máme tu někde?“ Při této hře děti volně běhají v tělocvičně či na zahradě a na tlesknutí se děti zastaví a učitelka se ptá: „Máme tu někde Marušku?“ Děti ukážou na Marušku a volají: „Marušku rádi máme, a proto jí zamáváme.“ Poté děti opět běhají a na tlesknutí hledají dalšího jmenovaného kamaráda (Kolektiv autorů 2012, odd. C, s. 6).

K procvičení zrakové paměti můžeme použít „Kimovy hry“, kdy nejprve dětem ukážeme objekty, pak si děti zavrou oči, my něco změníme a děti mají poté poznat, co je jinak.

Rovněž můžeme dětem nabídnout hru: „Co nepatří do přírody“. V této hře učitelka připraví v lese několik změn, které jsou nesmyslné a do lesa nepatří. Poté

provede děti tímto úsekem lesa a děti jí mají v závěru trasy povědět, které nesmyslné předměty našly (Nelešovská 2004, s. 17).

2.3 VNÍMÁNÍ PROSTORU A PROSTOROVÉ PŘEDSTAVY

Pro představu prostoru je důležitý pohyb, a proto se děti k pohybu snažíme vést různými pohybovými hrami. Rovněž dětem nabízíme různé skládky, stavebnice a kostky. Pro prostorovou představu nejsou nejvhodnější tištěné předlohy.

Děti mohou vyhledávat různé objekty v prostoru, ať už ve třídě nebo venku. Učíme děti, aby se také uměly orientovat na svém vlastním těle. K tomu nám může pomoci například námětová hra zaměřená na zdraví, zdravotnictví a podobné typy her (Bednářová, Šmardová 2015, s. 69).

Prostorové vnímání mohou děti využít kupříkladu při hře na obchod, kdy se pak děti ptáme, v jakém pořadí stály ve frontě. Děti mohou stavět stavebnice podle předlohy. Také mohou vytvářet rozličné mapy, kam zakreslují reálná místa nebo své fantazijní představy o místech. Děti také skládají různé objekty z papíru či hrají hry zaměřené na orientaci na papíře. Mohou například hledat východ z bludiště. Nejlepší je však bludiště nejdříve postavit v prostoru a dát dětem možnost, aby si ho mohly samy projít. A až později jim nabídnout vytištěné bludiště na papíře.

Při hrách mohou děti rozvíjet též znalost pravé a levé strany a seznamovat se se světovými stranami. Děti také hledají skrytý objekt dle instrukcí učitele (Bednářová, Šmardová 2015, s. 83).

Pro rozvoj prostorové orientace jsou také vhodné hry se zavázanýma očima, jako je „Slepá bába“ a podobné hry. Rovněž je vhodná například hra „Sázení brambor“. Tato hra spočívá v tom, že děti rozdělíme do dvou skupin a první člen dostane 10 různých předmětů, které má rozmístit v prostoru mezi startovní čarou a cílem. Jakmile hráč doběhne do cíle, rychle běží ke svému družstvu a předá štafetu druhému. Druhý hráč má posbírat všech 10 předmětů a opět po doběhnutí do cíle se vrací ke své skupině, kde předměty předá dalšímu hráči. Vítězí rychlejší skupina (Nelešovská 2004, s. 64-65).

2.4 VNÍMÁNÍ ČASU

K tématu měření času můžeme dětem nabízet takové činnosti, jako jsou hry se stíny. Děti také mohou při hře vyhledávat různé typy starodávných hodin. Při aktivitách můžeme rovněž využívat přesýpací hodiny či si sestrojít vlastní svíčkové hodiny (Opravilová 1988, s. 123).

Do didaktických her můžeme zakomponovat prvky příčiny a následku. Děti si všímají zvířat a jejich mláďat, toho, jak rostou rostliny ze semínka, jak se staví dům. Příkladem může být téma „Od zrnka ke chlebu“ (Opravilová 1988, s. 123). Rovněž můžeme využít didaktické hry, které jsou zaměřené na jednotlivá roční období a činnosti, které jsou pro toto období obvyklé.

Také můžeme využít hru „Na správný odhad“. V této hře se děti snaží co nejpřesněji odhadnout odpovědi. Otázky mohou být následující či jiné obdobné: „Kolik dřepů uděláš za minutu? Jak dlouho jsem zpívala?“ (Nelešovská 2004, s. 62-63)

2.5 ŘEČ

Při didaktické hře můžeme používat různé hračky a zástupné předměty, aby děti měly dostatek podnětů ke komunikaci. Těmito zástupnými předměty též rozvíjíme dětskou fantazii. Je dobré vytvářet různé situace, které by děti podněcovaly k mluvení (Bednářová, Šmardová 2015, s. 70). Můžeme například použít maňáska, se kterým děti občas komunikují přirozeněji a s větším nadšením než v běžných situacích. Můžeme dětem vyprávět příběh a děti nám jej poté mají dovyprávět. Například jsme dostali dopis, ale bohužel byl roztržený a zbytek již neznáme. Tak dáme dětem příležitost uplatnit svou kreativitu.

Můžeme také použít některé hry, které jsou založeny na dechových cvičeních. Mezi tyto hry patří například „Závody plachetnic“. V této hře děti s pomocí učitelky vytvoří plachetnice dle návodu, poté se napustí malý bazének vodou a děti mají za úkol dostat svou plachetnici za pomoci foukání co nejrychleji do cíle. Při této hře se nacvičuje správný nádech nosem a ovlivnění směru výdechu a regulace jeho intenzity (Bytešnicková 2012, s. 131).

Také můžeme využít hry k rozvoji motoriky mluvních orgánů. Takovou hrou je například hra „Na kapříka“. Tato hra rozvíjí hybnost rtů. Děti napodobují kapra tím způsobem, že při skousnutých zubech otevírají a zavírají ústa (Bytešnicková 2012, s. 137).

Děti mohou rovněž hrát rozmanité hry se slovy. Tyto hry můžeme také spojit s pohybovými aktivitami. Například při slově ovoce děti běhají po tělocvičně a do košíčku mají uložit pouze ovoce a nevšímat si zeleniny. Při této hře dítě procvičuje řeč, chápání pojmů nadřazených a podřazených, zároveň hrubou a jemnou motoriku a také prostorové vnímání.

Čteme si s dětmi pohádky a různé příběhy. Děti také mohou vyprávět příběh dle obrázků. Můžeme hrát různé hry s básničkami, písničkami a používáme rovněž rozpočítadla a rozmanitá rytmická cvičení.

Děti mohou také hrát hru „Na básníka“. Vybrané dítě začíná takto: „Já jsem básník, a jestli jsi i ty básník, tak řekni rým na slovo (například) svátek.“ Pak vyvolá některé z dětí a toto dítě doplňuje určený rým (Nelešovská 2004, s. 68).

Při hrách bychom měli také dbát na dodržování základních pravidel konverzace. Dítě by mělo umět druhého vyslechnout, neskákat mu do řeči, umět říci svůj názor.

Také dětem můžeme nabídnout hru „Rozbité předměty“. Při této hře děti sedí v kruhu a uvnitř kruhu jsou různé rozbité předměty. Dítě si vždy vybere jeden z těchto předmětů a vymyslí příběh, jak se tento předmět rozbil a kdo za to může. Ostatní děti hodnotí věrohodnost příběhu (Nelešovská 2004, s. 78).

Všeobecně známý je fakt, že oblast řeči je také propojena s motorikou těla dítěte a proto by se mělo dbát na to, aby bylo dítěti nabízeno i dostatečné množství motorických her, o nichž jsem již psala výše. Na tuto propojenost se později zaměřím i v praktické části mé bakalářské práce.

2.6 SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Děti v mateřské škole již zpravidla umí lokalizovat a poznávat konkrétní zvuk a proto můžeme například schovat tikající budík a děti ho mají podle tikotu objevit. Také mohou při hrách poslouchat různé písně, nebo naopak zkusit zachytit naprosté ticho. Při hrách s dětmi zpíváme vhodné písničky, rýmujeme básničky, využíváme říkadla a rozpočítadla. Děti mohou též použít vytleskávání, podupávání či hru na hudební nástroje. Děti při hře mohou vytleskávat slova dle slabik. Pomocí „Tiché pošty“ děti předávají krátké vzkazy (Bednářová, Šmardová 2015, s. 72). Naučené básničky a písničky dokážou děti zakomponovat také do dramatických her.

Děti můžeme naučit také hru „Slyšet jako kočka“. Při této hře si děti domluví zvuk, který bude vydávat myška. Poté děti dělají, že spí, a učitelka vydává rozmanité zvuky. Na žádný zvuk však nemají reagovat, pouze pokud se ozve dohodnutý zvuk myšky (Nelešovská 2004, s. 30-31).

Děti také umí rozpoznat hlasy svých kamarádů (Bednářová, Šmardová 2015, s. 85). To můžeme vyzkoušet tak, že dětem zavážeme oči a vždy jednomu dítěti ťukneme na rameno a to má vydat konkrétní zvuk a ostatní děti hádají, které dítě to bylo. Děti také hrají sluchové pexeso, kdy jsou například duté kostky vyplněny různými materiály, jako je rýže, mouka, hrách. Tato pexesa se dají koupit, ale též si je můžeme s dětmi sami vyrobit.

Děti také hrají slovní kopanou nebo mají tlesknout, pokud slyší domluvené slovo. Procvičujeme rovněž paměť dětí při nabalování slov, kdy si s dětmi hrajeme například na dovolenou a do kufru přidáváme různé věci. Děti vždy zopakují, co slyšely od předchozího dítěte, a poté přidají další věc, kterou do kufru zabalí. (Bednářová, Šmardová 2015, s. 85).

Můžeme rovněž hrát hru „Na detektiva“, kdy dětem pustíme nahrávku, a děti mají vypátrat, co dělala holčička předtím, než šla do školky. V nahrávce mohou být zvuky jako zívnutí, šustění peřiny, kroky, zvuk tekoucí vody a podobné zvuky (Bytešníková 2012, s. 192-193).

2.7 ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY

K tomu, aby děti získaly základní matematické představy, poskytujeme jim nejprve dostatek manipulativních činností. Můžeme jim nabídnout práci s korálky, předkládáme jim různé stavebnice, kostky, molitanové geometrické tvary. Při hrách také užíváme základní matematické pojmy. Používáme také hry, které obsahují třídění a řazení předmětů. S číselnou řadou se seznamujeme také pomocí říkanek, které můžeme v průběhu hry uplatňovat (Bednářová, Šmardová 2015, s. 73).

S dětmi hrajeme „Kimovy hry“, o kterých jsem se již zmínila výše. Děti staví komíny z kostek a poté srovnávají, kdo postavil nejvyšší komín. V didaktické hře lze též spojit poznávání geometrických tvarů s pohybovou činností. Například rozmístíme ve třídě různě velké šablony v rozmanitých barvách, které zobrazují kruh, čtverec a trojúhelník. Děti je mají vždy po jednom kuse dát na předem

určené místo dle tvaru. Děti také mohou házet míček do košíku a poté počítat úspěšné a neúspěšné hody.

Ve spoustě her si děti procvičují předmatematické dovednosti, aniž by si toho všimly. Například ve hře „Cukr – káva“ se průběžně vyhodnocuje, kdo je blíže k cíli, jedná se tedy o vyhodnocení prostorového uspořádání (Kaslová 2010, s. 98). Usuzování můžeme procvičovat například hrou typu sudoku, které můžeme omezit na čtyři čtverce o čtyřech polích. Místo čísel použijeme obrázky (Kaslová 2010, s. 105). Počítání si procvičujeme při házení kostkou. Můžeme stanovit, kolikrát má dítě hodit kostkou, a pak dítě může počítat, kolikrát hodilo konkrétní číslo (Kaslová 2010, s. 142).

S uspořádáním v čase a zároveň v prostoru se často setkáváme v dramatinaci pohádek. Můžeme uvést například pohádky „O řepě“, „Boudo, budko“ či „O Koblížkovi“. Nástup dětí jde totiž vždy v přesně daném pořadí. Přesné pořadí můžeme také procvičovat s rozvojem paměti například při hře: „Až pojedeme na výlet, přibalíme si do kufru“. Každé dítě zopakuje všechny předchozí řečené předměty ve správném pořadí a přidá svůj další předmět (Šimek 2012, s. 11).

2.8 SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI

Sociální dovednosti procvičujeme při různých námětových hrách, kde hraje významnou roli komunikace. Také jsou důležitou součástí v dramatických hrách či hrách s maňásky. Maňásek může pomoci i dítěti s menší sebedůvěrou, když se například bojí hovořit s ostatními lidmi. Důvěru vůči okolí rozvíjíme také pohlazením kamaráda nebo například můžeme na kamarádových zádech „vařit něco dobrého“. Tím mu poskytujeme zároveň příjemnou masáž a dostáváme se s ním do blízkého kontaktu. Také při „Tiché poště“ se rozvíjí důvěra mezi dětmi. Sociální dovednosti rozvíjíme též na samotném závěru hry, kdy hru hodnotíme a ptáme se dětí na jejich názory, jak jim byla hra příjemná, co se jim líbilo, a co naopak nelíbilo. Také používáme při hrách uspořádání dětí do kruhu, kdy se můžeme dívat jeden druhému do očí a můžeme se držet za ruce.

Můžeme používat také hry, které jsou zaměřené na rozvoj důvěry a vzájemné spolupráce. Jednou z těchto her je hra s názvem „Záchrana na voru“. Tato hra spočívá v tom, že děti dostanou kus balicího papíru, který představuje

vor, a všichni se na tento vor musí vejít a nesmí se jednu minutu dotknout země. Vor se po každém kole zmenšuje (Nelešovská 2004, s. 91).

Ilona Bytešníková, která se podrobněji zabývá rozvojem komunikace předškolních dětí, vidí také potenciál v rozličných kooperativních hrách a v aktivitách podporujících uvědomování si interpersonálních vztahů (Bytešníková 2012, s. 96).

2.9 SEBEOBSLUHA

K rozvoji sebeobsluhy dětí můžeme nabízet různé panenky, na nichž děti trénují oblékání. Zapínají jim velké knoflíky, zipy a suché zipy. Děti také mohou hrát hry s uzlováním. Rovněž si děti hrají na paní kuchařky a vytvářejí jednoduché pokrmy či servírují ke stolu. Větší děti zkouší při hře na švadlenky přišívat knoflíky či prošívat látku nebo papír. Mladší děti mohou navlékat korálky na provázek, čímž také rozvíjejí jemnou motoriku.

3 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V této kapitole mé bakalářské práce se zaměřím na metodologii mého výzkumného šetření.

Pro realizaci mého výzkumného šetření jsem si vybrala metodu dotazníku. Jedná se o jednu z kvantitativních metod. Výhodou dotazníku je především nízká časová a finanční náročnost. Zároveň dotazník umožňuje získat data od velkého počtu dotazovaných lidí. Též je tato metoda výhodná pro samotné respondenty a to z důvodu jejich anonymity při vyplňování a současně časové nenáročnosti (Giddens 2003, s. 64). Nevýhodou dotazníků je však možnost vysokého zkreslení dat. Dotazovaní mohou odpovídat lživě a tak, aby působili navenek lépe (Giddens 2003, s. 64). Avšak tento problém by dle mého názoru mohla částečně vyřešit právě anonymita zúčastněných.

Ve svém dotazníku jsem použila nejprve otázky informační, kde jsem zjišťovala velikost mateřské školy, počet dětí ve třídě, věk dětí a délku praxe učitelek. Poté jsem použila otázky otevřené, uzavřené, polouzavřené a škálové.

Otevřené otázky nijak respondenta neomezují v jeho odpovědi. Výhodou otevřených otázek je, že jejich odpovědi jsou uvedené co možná nejpřesněji. Ale naopak data, která z těchto odpovědí plynou, jsou složitěji zpracovatelná při statistickém porovnávání dat (Giddens 2003, s. 63).

Uzavřené otázky nabízejí dotazovanému varianty odpovědí, ze kterých si musí vybrat. Výhodou uzavřených otázek je snadné kvantitativní zpracování těchto dat. Avšak nevýhodou může být omezený rozsah platnosti takovýchto odpovědí (Giddens 2003, s. 63).

Otázky polouzavřené nejprve nabízejí možné odpovědi a poté se požaduje vysvětlení či doplnění možností dle vlastní volby (Skutil 2011, s. 83).

Při použití škálových otázek vyjadřuje dotazovaný míru vlastnosti jevu nebo jeho intenzitu (Skutil 2011, s. 83). Tyto typy odpovědí lze poté snadno kvantifikovat.

Při přípravě dotazníku jsem se snažila používat různé typy otázek. Tento postup je doporučován pro aktivní přístup respondenta (Skutil 2011, s. 86). Avšak

není vhodné otázky neustále střídat, jelikož to dotazovaného může rozptylovat (Gavora 2000, s. 105).

Rozhodla jsem se rozeslat dotazník do mateřských škol přes webové rozhraní. Tento postup jsem si vybrala z toho důvodu, že mohu oslovit velký počet respondentů a také protože je tento přístup časově a finančně nenáročný.

Dotazníky jsem rozeslala do všech 33 mateřských škol v okrese Plzeň-jih, které dohromady zahrnují 85 tříd. Dotazníky jsem směřovala do všech tříd a to z toho důvodu, že každá třída má svůj třídní vzdělávací program odlišný a tudíž se liší i didaktické hry praktikované v jednotlivých třídách a to i na téže mateřské škole.

Seznam škol jsem získala z Rejstříku škol a školských zařízení. Svůj dotazník jsem tedy zaslala do mateřských škol:

Borovy, Blovice, Seč, Zdemyslice, Chotěšov, Čížkov, Dnešice, Oplot, Dobřany, Kasejovice, Merklín, Nekvasovy, Nepomuk, Neurazy, Přeštice – Gagarinova ul., Přeštice – Dukelská ul., Příchovice, Štěnovice, Chlum, Starý Smolivec, Vrčeň, Chlumčany, Hradec, Řenče, Stod, Skočice, Chocenice, Spálené Poříčí, Letiny, Žinkovy, Dolní Lukavice, Horšice a Lužany.

Společně s dotazníkem jsem do mateřských škol zaslala průvodní dopis, kde jsem se představila a sdělila důvod vyplnění dotazníku a zároveň jsem definovala pojem didaktické hry a určila, do jakého termínu má být dotazník vyplněn. Zároveň jsem se dle doporučení snažila dodržet, aby dotazovaným nezabralo vyplňování déle více než 15 minut (Gavora 2000, s. 107).

Za cíl mé bakalářské práce jsem si stanovila zmapovat na mateřských školách typy didaktických her, které učitelky předkládají dětem. Rovněž se pokusím ověřit vliv těchto her na rozvoj dětí.

Abych dosáhla tohoto cíle, položila jsem si tyto otázky:

1. Má větší četnost didaktických her, zaměřených na konkrétní oblast, pozitivní vliv na rozvoj dítěte v této oblasti?
2. Je možné u dětí vysledovat tendence méně se zapojovat do didaktických her, které se týkají oblastí, v nichž mají tyto děti potíže?

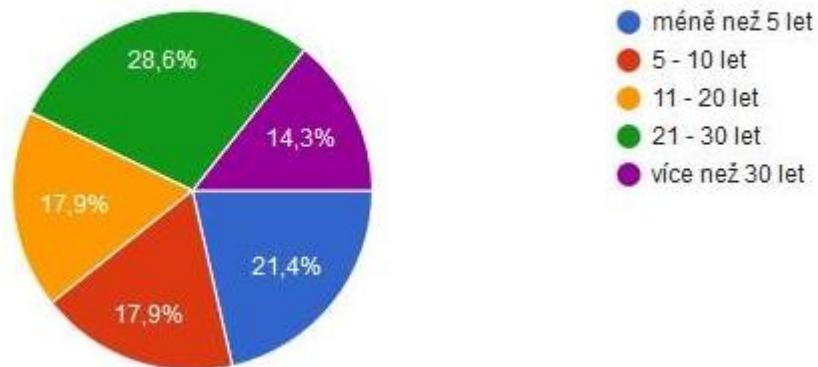
4 ANALÝZA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Jak jsem již uvedla v předchozí části, dotazník jsem zaslala do 33 mateřských škol, které mají dohromady 85 tříd. Z toho jsem obdržela zpět 28 vyplněných dotazníků. To je 32,9 % návratnost ze všech tříd. A zároveň návratnost 60,6 % z mateřských škol. Nejčastěji mi dotazník vyplňovaly mateřské školy jednotřídní a to celých 42,9 % ze všech vyplněných dotazníků. Z toho zároveň vyplývá, že ve sledovaných třídách byl nejčastější věk dětí 2 – 6 let. Počet dětí ve třídách se pohyboval od 18 do 28 dětí.

Můj dotazník vyplňovaly častěji učitelky, které mají praxi delší. Tento fakt znázorňuje graf č. 1, kde vidíme, že odpovídajících učitelek, které mají delší praxi než 21 let, je 42,9 %. Naopak jejich kolegyně, které dotazník nevyplňovaly, mají praxi povětšinou kratší, což znázorňuje graf č. 2. Celých 50 % z nich má praxi kratší než 10 let.

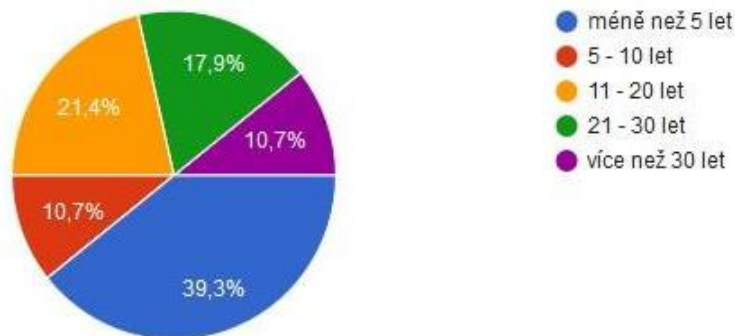
Graf č. 1 - Věk respondentů

Jaká je délka Vaší praxe? (28 odpovědí)

Graf č. 2 - Délka praxe kolegyně

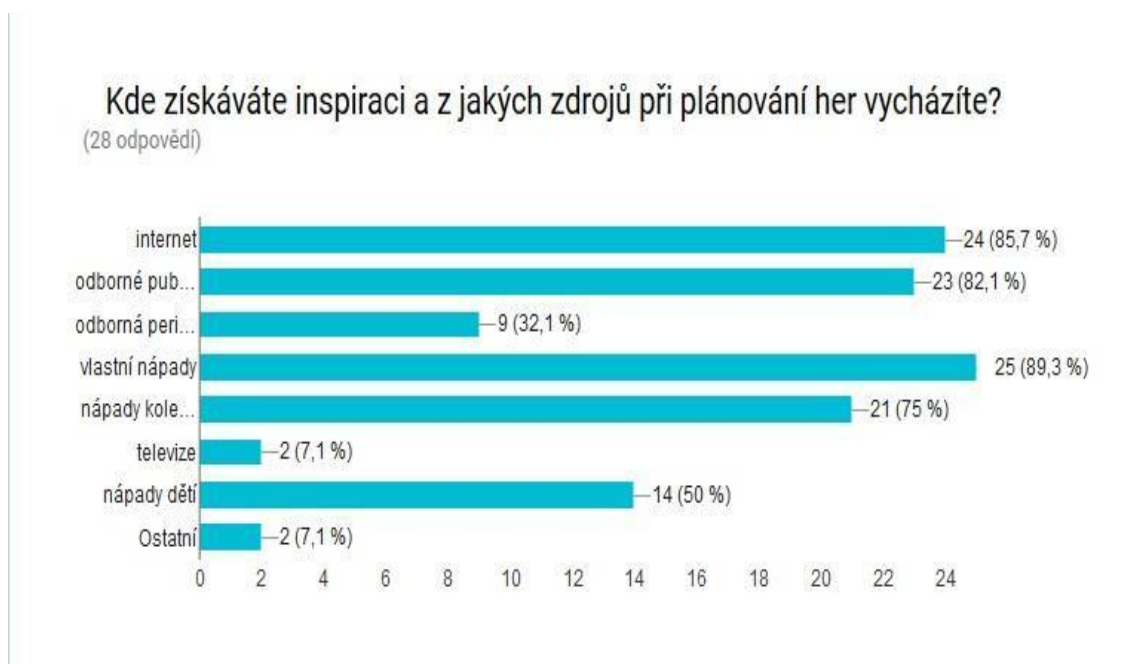
Jaká je délka praxe Vaší kolegyně (vašeho kolegy) ve třídě? (28 odpovědí)

Po základních informacích, ve kterých byly blíže specifikovány jednotlivé třídy mateřských škol, jsem ve svém dotazníku začala klást otázky týkající se přímo didaktické hry. Výsledky jsou znázorněny v jednotlivých grafech, které zobrazují data v absolutních hodnotách.

Nejprve jsem zjišťovala, z jakých zdrojů učitelky vychází při vymýšlení jednotlivých didaktických her. Z grafu č. 3 vyplývá, že nejčastěji učitelky využívají vlastní nápady, internet a odborné publikace. Také využívají často nápadů svých kolegů. Méně již využívají odborná periodika a minimálně čerpají inspiraci z televize či jiných zdrojů.

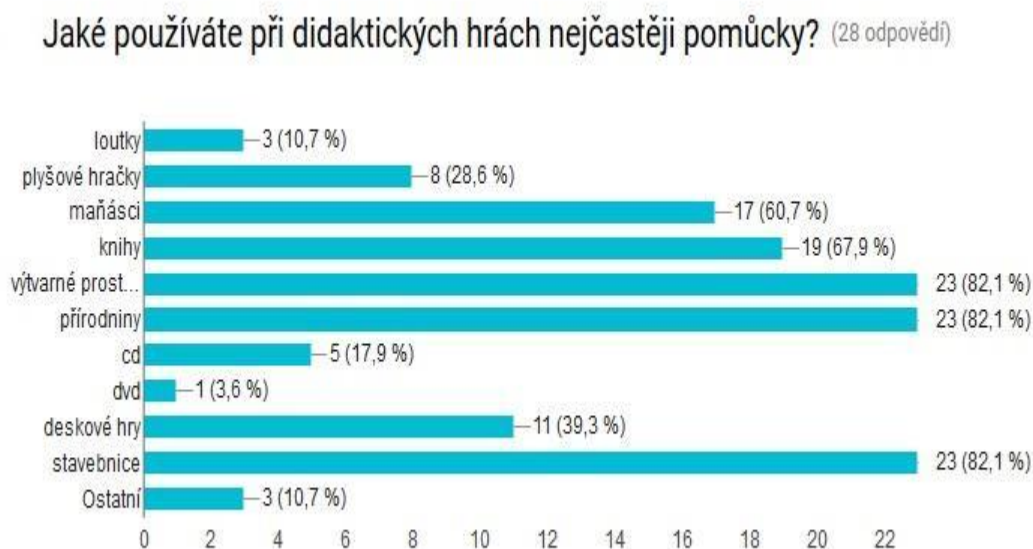
Graf č. 3 - Inspirace ke hrám

Také jsem zjistila, že učitelky používají obdobně přírodniny i umělé materiály. Učitelek, které používají častěji přírodniny, bylo 57, 1 % a zbývajících 42, 9 % bylo těch, které využívají častěji umělé materiály. Jako nejčastější pomůcky při didaktických hrách byly v dotaznících uvedeny výtvarné prostředky, přírodní materiály a stavebnice, což vidíme v grafu č. 4. Zaujalo mě, že učitelky relativně málo používají cd, dvd a loutky.

Graf č. 4 - Pomůcky ke hrám

Rovněž mě zajímalo, jakým způsobem učitelky diagnostikují pokrok dětí, který se projevuje při didaktické hře. Všechny učitelky používají diagnostickou metodu pozorování a 6 z nich (20, 7 %) používá též náslechy a 4 dotazované učitelky (13, 8%) zároveň používají další metody. Pokud má dítě s rozvíjenou oblastí nějaké potíže, tak se to často může dle učitelek projevit nezájmem o hru a neúčastí v ní. Popřípadě se u tohoto dítěte mohou vyskytovat i různé nekoordinované pohyby či řečové vady. Dítě se nesoustředí, nespolupracuje, je nejisté. Potřebuje často individuální pomoc a účinnou motivaci k činnosti. Může též plakat, či se zlobit. Avšak je důležité rozlišovat, kdy je příčinou tohoto chování opravdu nedostatečný rozvoj té dané dovednosti a kdy je příčina jiná. Dítě může být například nachlazené, unavené či nazlobené. Proto bychom měli vždy znát celý kontext dané situace a neměli bychom dítě diagnostikovat pouze jednou metodou a krátkodobě. Vždy je třeba metody kombinovat, používat je průběžně

a dlouhodobě a zároveň je konzultovat s dalšími zúčastněnými osobami. Tento fakt může být rovněž způsoben nedostatečnou či nevhodnou motivací k vybrané hře.

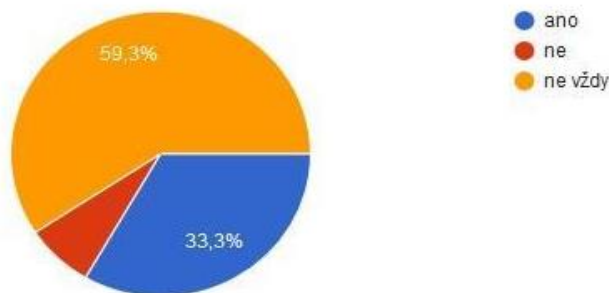
Pokud se nedostatky v dané oblasti projeví při hře u více dětí zároveň, tak učitelky vymýšlejí obměnu hry (71 %), rozvíjejí oblast jinou činností (61, 3 %) a danou hru opakují častěji (51, 6 %). Avšak z těchto odpovědí se nedá vyjádřit jediný možný postup, jelikož vždy učitelky řeší konkrétní nastalou situaci a mohou různé postupy vzájemně kombinovat tím způsobem, aby to bylo pro děti nejpřínosnější.

Důležitým bodem, který jsem si zároveň stanovila jako jeden z dotazů mé bakalářské práce, bylo zjistit, zda děti reagují kladně i na didaktické hry, které rozvíjejí oblasti, v nichž mají určité potíže. Zjistila jsem, že až 60, 7 % učitelek uvádí, že didaktické hry, které rozvíjejí problémovou oblast, nemusejí být u dětí méně oblíbené oproti jiným hrám. Domnívám se, že má na tento fakt kladný vliv například vhodná motivace, zajímavé prostředky a kreativní přístup ke hře. Na druhou stranu didaktická hra, která je zaměřena na oblast, ve které dané dítě vyniká, bývá oblíbenější v 70, 4 %. Zde si myslím, že zbývající hodnoty mohou vypovídat o tom, že se dítě může například nudit a potřebuje různou obměnu hry. V tomto momentě bych chtěla připomenout, že je třeba využít individuálního přístupu, jak k dětem s určitým znevýhodněním, tak zároveň k dítěti nadanému. Níže se můžeme podívat na grafy č. 5 a 6, které vykreslují tuto problematiku.

Graf č. 5 - Oblíbenost her 1

Lze říci, že didaktické hry, které rozvíjejí právě ty oblasti, ve kterých dítě nevykazuje, jsou u tohoto dítěte méně oblíbené?

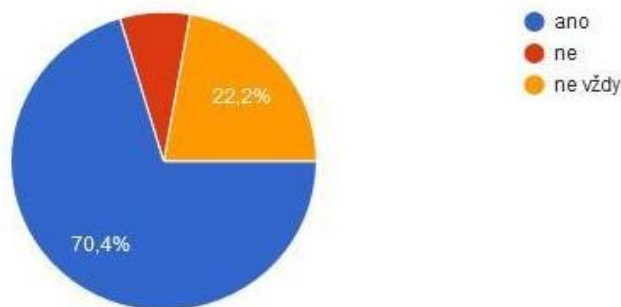
(27 odpovědí)

Graf č. 6 - Oblíbenost her 2

Lze říci, že didaktické hry, které rozvíjejí právě ty oblasti, ve kterých dítě vyniká, jsou u tohoto dítěte oblíbenější?

(27 odpovědí)

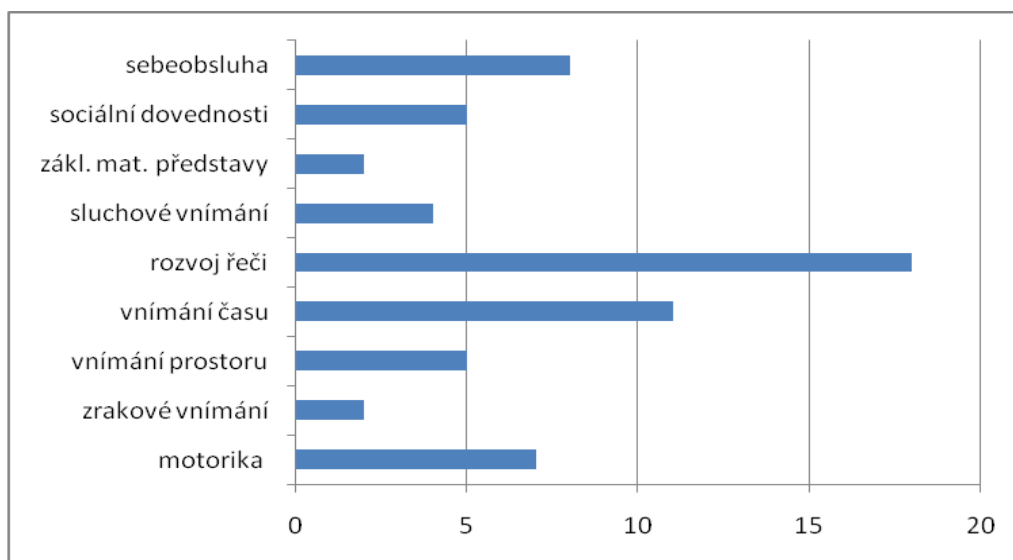

V další otázce jsem chtěla zjistit, s jakou z rozvíjených oblastí mají nejčastěji děti problém. Zjistila jsem, že nejproblémovější oblastí je pro děti rozvoj řeči, jak je patrné z grafu č. 7. Naopak málo problémovou oblastí se zdá být rozvoj zrakového vnímání a základní matematické představy.

Proto bych se ve své práci chtěla blíže věnovat těmto třem oblastem a to z toho důvodu, zda je možné z dotazníků odvodit, jestli existuje přímo úměrný vztah mezi intenzitou a různorodostí didaktických her na jedné straně a požadovaným rozvojem dítěte na straně druhé. A zda nedostatek didaktických her může zapříčinit nedostatečný rozvoj dítěte v dané oblasti. Jak jsem již řekla, zabývala bych se blíže oblastmi rozvoje řeči, zrakového vnímání a oblastí základních matematických představ. Avšak v přílohách mé bakalářské práce jsou vloženy též grafy, které poukazují na různorodost didaktických her i v dalších

rozvíjených oblastech, ze kterých je zřejmé, jaké didaktické hry a jak často používají učitelky v mateřských školách v okrese Plzeň-jih. Všechny tyto grafy jsou opět vypracovány v absolutních hodnotách.

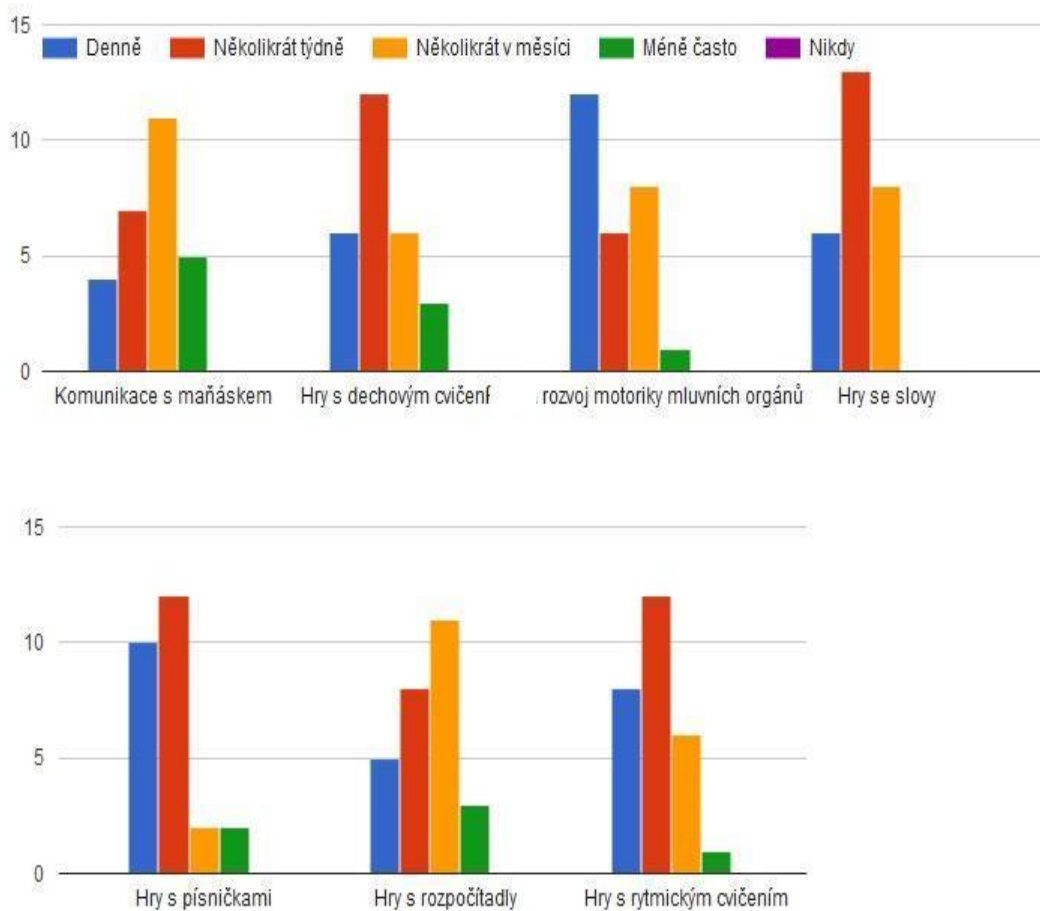
Graf č. 7 - Problémová oblast

Níže je zobrazen graf č. 8, který vyjadřuje různorodost didaktických her zaměřených na rozvoj řeči a také je v něm uvedeno, jak často jsou tyto hry v mateřských školách uskutečňovány.

Graf č. 8 - Hry na rozvoj řeči

Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj řeči a jak často je zařazujete?

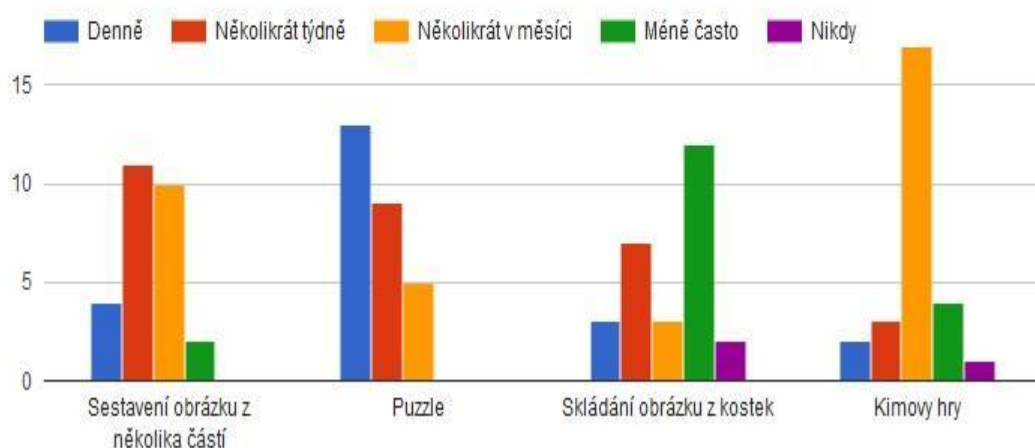
Jak je z grafu č. 8 patrné, tak ve většině mateřských škol jsou denně praktikovány hry na rozvoj mluvních orgánů. Didaktické hry doplněné písničkami, rytmickými cvičeními, hry s dechovými cvičeními a hry se slovy jsou většinou hrány několikrát týdně. Komunikaci s maňáskem a hry s rozpočítadly využívají učitelky většinou několikrát v měsíci. Všechny učitelky uvedly, že tyto druhy didaktických her uplatňují a u žádné nezvolily možnost, že by ji s dětmi nikdy nehrály. Hry se slovy využívají všechny učitelky minimálně několikrát v měsíci. Z uvedeného grafu tedy vyplývá, že se učitelky snaží rozvoj řeči didaktickou hrou podporovat a rozvíjet tuto oblast.

Současně učitelky využívají i jiné didaktické hry než pouze ty, které byly v grafu uvedené. Jako příklad uvedly: dramatizace, hry s obrázky, pexeso, hádanky, doplňovačky, nabalování slov, „Kuba řekl“, dokončování příběhu, logopedické hrátky, hry na ozvěnu, hry na zrcadlo, tichá pošta, hry na detektiva, hry s leporely, slovní kopaná, „Polévka se vaří“.

Graf č. 9 zobrazuje typy didaktických her rozvíjející oblast zrakového vnímání a četnost jejich využití.

Graf č. 9 - Hry na rozvoj zrakového v.

Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj zrakového vnímání a jak často je zařazujete?

Zde si můžeme všimnout, že některé z učitelek nepoužívají nikdy skládání obrázku z kostek ani Kimovy hry. A ty, které používají skládání z kostek, tak ho

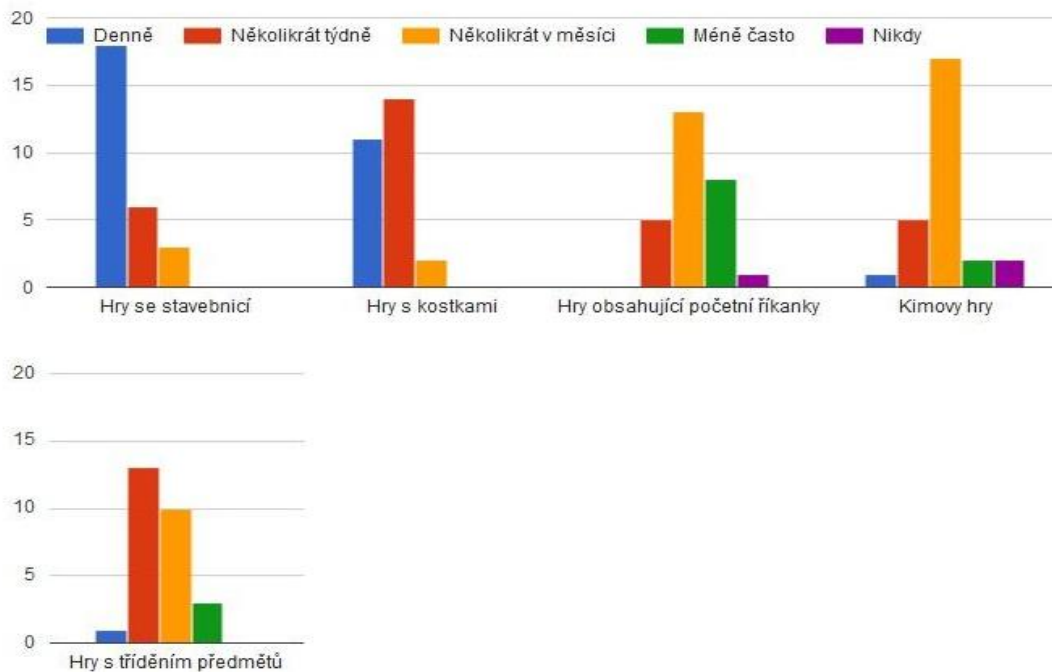
většinou zařazují méně často než měsíčně a Kimovy hry zařazují zpravidla několikrát v měsíci. Nejčastěji, a to většinou denně, děti skládají puzzle a několikrát týdně nebo několikrát měsíčně sestavují obrázek z několika částí.

Avšak i v této oblasti uvádějí učitelky další zajímavé didaktické hry, které rozvíjejí zrakové vnímání. Jako příklad si můžeme vyjmenovat tyto hry: hledání v prostoru, „Meta forms“, popletené obrázky, řazení obrázků, soubory „Logico“, hry, které nabízí interaktivní tabule a pexeso.

Také bych se ráda zaměřila na problematiku základních matematických představ u dětí v mateřských školách. Dle mého průzkumu děti s touto oblastí rovněž nemívají větší problémy. Můžeme se podívat na graf č. 10, který nám ukáže jaké didaktické hry a jak často používají učitelky v okrese Plzeň-jih na rozvoj této konkrétní oblasti.

Graf č. 10 - Hry na rozvoj mat. d.

Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj základních matematických představ a jak často je zařazujete?

V grafu si můžeme povšimnout, že téměř všechny učitelky provozují denně různé hry se stavebnicemi. Několikrát týdně si děti hrají s kostkami a s tříděním předmětů. Hry obsahující početní říkanky a Kimovy hry praktikují většinou několikrát v měsíci. Avšak tyto dva poslední zmiňované druhy her některé učitelky

nepoužívají nikdy. Opět si tedy můžeme povšimnout, že taková intenzita používání her, která byla u rozvoje řeči, zde není v takové míře praktikována.

Učitelky opět v dotaznících zmínily další zajímavé hry, jimiž zdokonalují základní matematické představy u dětí. Mezi tyto hry patří například: skládačky, přiřazování, bludiště, cesty, hra na robota, hra s geometrickými tvary, "Molekuly", "Honzo vstávej" a další.

Na tomto místě mé bakalářské práce bych chtěla poukázat na tabulku 1 - využití didaktických her dle rozvíjených oblastí, ze které dále můžeme odvodit určitá zjištění. V této tabulce jsem označila šedou barvou oblast rozvoje řeči, kterou učitelky uváděly jako nejvíce problémovou. A žlutou barvou jsem označila oblast zrakového vnímání a oblast matematických představ, které naopak učitelky označily jako nejméně problémové oblasti.

V této tabulce jsem se zaměřila pouze na velkou četnost nabízených didaktických her, respektive když je tento typ her nabízen denně nebo několikrát týdně. Získaná data jsem zaokrouhlila na celá čísla, což budu činit i ve všech následujících tabulkách. Můžeme zde zjistit, jak často učitelky vybraných mateřských škol využívají hry v jednotlivých oblastech a můžeme zde oblasti snáze srovnat. Například si můžeme povšimnout, že učitelky nenabízejí příliš často didaktické hry zaměřené na rozvoj časového vnímání. Avšak tato informace může být zkreslena tím, že jsou zde nabídnuty pouze konkrétní didaktické hry a učitelky mohou využívat mnoho dalších variant, jež jsou zaměřeny na tuto oblast. Tyto informace však v této tabulce nejsou zpracované, proto je musíme vzít na vědomí a rovněž i fakt, že informace vycházejí pouze z relativně malého vzorku mateřských škol.

V tabulce mě zaujalo, že učitelky uvádějí relativně velké množství didaktických her, které provádějí denně. To může být námětem k úvaze, zda by vůbec šlo zrealizovat veškeré tyto činnosti v průběhu jednoho dne. Avšak musíme zde přihlídnout k tomu, že většina získaných odpovědí je z jednotřídních mateřských škol a tudíž zde mohou být zároveň různými skupinkami současně hrány rozmanité didaktické hry. Také se domnívám, že učitelky uváděly nejen řízené hry, ale současně volnou hru dětí, která je rovněž rozvíjí.

Na druhou stranu je z tabulky patrné, že například hry s kartami, hra „Mikádo“, hry se zavřenými očima, „Slovní kopaná“ a „Tichá pošta“ nejsou příliš často využívány. Motivaci prostřednictvím pohádky používá několikrát týdně 54 % učitelek.

Tabulka 1 - Využití didaktických her dle rozvíjených oblastí

hry na rozvoj motoriky	denně	několikrát týdně	hry na rozvoj sluch. vn.	denně	několikrát týdně
pohybové hry	90%	10%	hra se zpíváním	33%	45%
stavebnice	75%	25%	hra s básničkami	27%	45%
hra s kostkami	52%	45%	hra s říkadly a rozpočítadly	27%	33%
hra s pískem	27%	21%	hra s rytmizací	21%	42%
oblékání panenek	24%	45%	hra s pohádkou	15%	39%
hra s mozaikami	24%	36%	hra s hudebními nástroji	6%	30%
házení	9%	54%	poznávání zvuků	3%	30%
pexeso	6%	24%	sluchové pexeso	3%	0%
domino	3%	12%	tichá pošta	0%	18%
karty	0%	15%	dramatizace	0%	15%
mikádo	0%	3%	slovní kopaná	0%	9%
hry na rozvoj vn.prostoru	denně	několikrát týdně	hry na rozvoj řeči	denně	několikrát týdně
stavebnice	66%	30%	hra se zpíváním	39%	36%
hra s kostkami	42%	45%	hra s motor. mluv. orgánů	39%	27%
hra s orientací na lid. těle	9%	24%	hra s rytmizací	30%	39%
hledání objektů	3%	27%	hra se slovy	24%	42%
bludiště v prostoru	3%	6%	hra s dechovým cvičením	18%	48%
hra se zavřenými očima	0%	9%	hra s rozpočítadly	18%	27%
bludiště na papíře	0%	9%	hra s maňáskem	12%	21%
hry na rozvoj vnímání času	denně	několikrát týdně	hry na rozvoj sociál. dov.	denně	několikrát týdně
hra s časovým odhadem	6%	6%	kooperativní hra	27%	45%
hra se stopováním času	6%	3%	dramatizace	3%	33%
hra s ročním obdobím	3%	21%	hra s maňáskem	3%	27%
dramat. s časovými pojmy	0%	18%	tichá pošta	0%	21%
hry na rozvoj zraku	denně	několikrát týdně	hry na rozvoj mat. představ	denně	několikrát týdně
puzzle	51%	30%	stavebnice	58%	18%
stavění obrázků z částí	12%	42%	hra s kostkami	45%	42%
skládání obrázků z kostek	9%	42%	hra s tříděním předmětů	6%	48%
Kimovy hry	6%	15%	Kimovy hry	3%	9%
hry na rozvoj sebeobsluhy	denně	několikrát týdně	hra s početními říkadly	0%	21%
námětová hra	58%	6%			
oblékání panenek	21%	48%			
hra s uzlováním	6%	9%			

Z předchozí tabulky 1 si můžeme také všimnout her, které jsou u učitelek nejpoužívanější. Tento fakt znázorňuje tabulka 2.

Tabulka 2 - Nejvíce nabízené hry

Typ didaktické hry	denně
1. Pohybové hry	90%
2. Stavebnice	58-75%
3. Námětová hra	58%
4. Hra s kostkami	42-52%
5. Puzzle	51%

V tabulce 2 můžeme zaregistrovat, že u některých her jsem uvedla určité rozpětí v daných procentních hodnotách. Tento fakt je ovlivněn tím, že dané hry rozvíjejí vícero oblastí a proto byly v dotaznících uvedeny ve více otázkách. Učitelky u těchto her neodpovídaly pokaždé stejně, což zapříčinilo tyto rozdíly. Avšak tento fakt nemusí vypovídat o nepravdivých informacích, ale například to může znamenat, že učitelka při konkrétní didaktické hře sleduje více jednu konkrétní oblast oproti jiné oblasti, která je však touto stejnou hrou také rozvíjena.

Po prohlédnutí tabulky, stojí za úvahu rovněž otázka, proč jsou právě tyto hry používanější. Zda to nemůže být tím, že právě tyto typy her můžeme řadit mezi hry volné, kde není třeba, aby učitelka hry řídila a jinak korigovala a tyto hry jsou pro ni relativně nenáročné. Rovněž to však může způsobit ten fakt, že právě tyto hry jsou pro děti přitažlivější.

Také jsem se zaměřila na otázku, zda existuje rozdíl v četnosti nabízených didaktických her ve třídách mateřských škol, kde mají děti problém s určitou oblastí a naopak ve třídách, kde s touto oblastí problém není. Chtěla bych zjistit, zda může mít velká četnost didaktických her pozitivní vliv na rozvoj dětí v této oblasti. Opět se budu věnovat rozvoji řeči. Pro lepší zpřehlednění přikládám tabulky 3 a 4. Tabulky z dalších oblastí jsou uvedené v přílohách mé bakalářské práce.

Tabulka 3 - četnost her na rozvoj řeči - ve třídách, kde tato oblast je problémovou – 18 tříd

hry na rozvoj řeči	Denně v %	Několikrát týdně v %
hra se zpíváním	39	22
hra s motor. mluv. orgánů	28	28
hra s rytmizací	22	39
hra se slovy	17	56
hra s dechovým cvičením	11	50
hra s rozpočítadly	11	28
hra s maňáskem	11	17

Tabulka 4 - četnost her na rozvoj řeči- ve třídách, kde s touto oblastí není problém – 10 tříd

hry na rozvoj řeči	Denně v %	Několikrát týdně v %
hra se zpíváním	43	57
hra s motor. mluv. orgánů	57	29
hra s rytmizací	43	36
hra se slovy	36	29
hra s dechovým cvičením	29	57
hra s rozpočítadly	29	29
hra s maňáskem	14	29

Z těchto dvou tabulek vyplývá, že učitelky, které uvedly, že děti v jejich třídě mateřské školy nemají s rozvojem řeči problém, nabízejí dětem častěji rozmanité hry se zpěvem, motorikou mluvních orgánů a s rytmizací. Tato informace nám potvrzuje hypotézu, že rozmanitá nabídka a větší četnost her může působit pozitivně na rozvoj dané dovednosti.

Současně jsem ze získaných odpovědí zjistila, že zpívání má rovněž kladný vliv i na rozvoj sluchového vnímání, což můžeme vyčíst z tabulek 5 a 6.

Tabulka 5 - četnost her na rozvoj sluchové oblasti - ve třídách, kde tato oblast je problémovou – 4 třídy

hry na rozvoj sluch. vn.	Denně v %	Několikrát týdně v %
hra se zpíváním	33	33
hra s básničkami	33	67
hra s říkadly a rozpočít.	33	0
hra s rytmizací	33	33
hra s pohádkou	0	67
hra s hudebními nástroji	0	33
poznávání zvuků	0	67
sluchové pexeso	0	0
tichá pošta	0	33
dramatizace	33	0
slovní kopaná	0	0

Tabulka 6 - četnost her na rozvoj sluchové obl. - ve třídách, kde s touto oblastí nemají problém – 24 tříd

hry na rozvoj sluch. vn.	Denně v %	Několikrát týdně v %
hra se zpíváním	32	50
hra s básničkami	25	46
hra s říkadly a rozpočít.	25	39
hra s rytmizací	18	46
hra s pohádkou	18	39
hra s hudebními nástroji	4	32
poznávání zvuků	4	29
sluchové pexeso	4	0
tichá pošta	0	14
dramatizace	0	18
slovní kopaná	0	7

Z výpočtů jsem také zjistila, že pouze 28 % učitelek, které uvedly problém dětí s motorikou, využívají hru s pískem minimálně několikrát týdně (příloha č. 8). Oproti tomu 54 % učitelek, které se o tomto problému nezmínily, využívají tuto hru stejně často. Avšak zde může být zkreslujícím faktorem věk dětí. Jelikož starší děti mohou motoriku rozvíjet jinými hrami.

Dále jsem si všimla, že děti, které často hrají hry na hledání předmětů, nemívají problém s orientací v prostoru (příloha č. 11).

Zároveň mě překvapilo, že některé učitelky používají pouze několikrát v měsíci hru se stavebnicí a s tříděním předmětů (příloha č. 18). Tyto učitelky nenabídly ani žádné vlastní nápady na další hry rozvíjející oblast matematických představ. Poté uvedly, že mají děti v jejich třídě problém v této oblasti. Tento fakt nám opět dokazuje důležitost didaktické hry v rozvoji dětí.

Již v teoretické části, jsem uvedla, že rozvoj řeči souvisí také s rozvojem motorických schopností. A proto se zaměřím na to, zda tento fakt mohu potvrdit či vyvrátit ze získaných odpovědí od učitelek z vybraného okresu. Proto, abych tuto informaci mohla ověřit, jsem použila třídění druhého stupně (Chráska 2014, s. 171). Při tomto třídění jsem vyhledala ty učitelky, které uvedly, že mají děti v jejich třídě potíže s řečí. Dále jsem zjišťovala, jak často tyto učitelky nabízejí didaktické hry na rozvoj motoriky (tabulka 7). Na druhé straně jsem použila vzorek učitelek, které problém s řečí ve své třídě nevedly, a opět jsem zjišťovala četnost užití didaktických her na rozvoj motorických schopností (tabulka 8).

Tabulka 7 - četnost her na rozvoj motoriky - problém s řečí - 18 tříd

hry na rozvoj motoriky	minimálně několikrát týdně
pohybové hry	95%
stavebnice	100%
hra s kostkami	83%
hra s pískem	50%
oblékání panenek	56%
hra s mozaikami	56%
házení	67%
pexeso	23%
domino	0%
karty	6%
mikádo	0%

Tabulka 8 - četnost her na rozvoj motoriky - rozvoj řeči je bez problémů - 10 tříd

hry na rozvoj motoriky	minimálně několikrát týdně
pohybové hry	100%
stavebnice	100%
hra s kostkami	100%
hra s pískem	46%
oblékání panenek	77%
hra s mozaikami	69%
házení	69%
pexeso	38%
domino	23%
karty	23%
mikádo	8%

Tyto tabulky nám potvrzují informaci, že pokud je dostatečně rozvíjena oblast motorických dovedností, tak se tato skutečnost zároveň pozitivně odráží v řečových schopnostech dítěte. Můžeme si například povšimnout toho, že učitelky, v jejichž třídě se nevyskytuje problém s rozvojem řeči, tak všechny používají minimálně několikrát týdně pohybové hry, hry s kostkami a hry se stavebnicemi. V těchto třídách učitelky také častěji uvádějí hry s oblékáním panenek, hry s mozaikami, domino, pexeso a hry s kartami. Také větší množství těchto učitelek uvedlo své vlastní nápady - 77 % učitelek, oproti učitelkám, které uvedly problém dětí s řečí. Z těchto učitelek napsalo své nápady na motorické hry 67 %.

Zaměřila jsem se také na to, kolik učitelek uvádělo další své vlastní nápady na hry ve všech uvedených oblastech. Zjistila jsem, že nejvíce učitelek nabízelo nápady na hry rozvíjející motoriku a zrak. To však mohlo být způsobeno tím, že to

byly první dvě oblasti uvedené v dotazníku a posléze již některé učitelky vlastní nápady přestaly psát. Nicméně dalšími oblastmi, kde nabídlo své nápady velké množství učitelek, byly rozvoj časových představ a rozvoj řeči. Tyto dvě oblasti jsou právě oblastmi, kde mají děti dle vyplněných dotazníků nejčastěji problémy. Z uvedeného vyplývá, že učitelky se snaží tyto oblasti rozvíjet i dalšími typy her, než byly nabídnuty v dotazníku.

Nejméně učitelek (23 %) uvedlo své vlastní nápady v oblasti sebeobsluhy, která je však třetí oblastí v pořadí, kde mají děti dle sdělení učitelek potíže. Zároveň jsem k této oblasti navrhla pouze tři didaktické hry a tak se domnívám, že by se učitelky mohly na tuto oblast také více zaměřit.

Dvě učitelky uvedly, že ve své třídě nepozorují žádnou oblast, ve které by měly děti problémy, a tento fakt by mohl souviset s tím, že právě tyto dvě učitelky nabízely dětem didaktické hry ve všech oblastech často a nabízely spoustu svých nápadů na další didaktické hry. Tento vzorek je velmi nepatrný, avšak i tento fakt nám může podpořit tvrzení, že častost a variabilita vhodných didaktických her pozitivně působí na rozvoj dětí.

ZÁVĚR

V závěru bych se ráda vrátila k tomu, co jsem si stanovila jako cíl své bakalářské práce. Cílem mé práce bylo zmapovat na mateřských školách v okrese Plzeň – jih typy didaktických her, které učitelky předkládají dětem. Zároveň jsem se pokusila ověřit vliv těchto her na rozvoj dítěte. Tohoto cíle se pokusím dosáhnout prostřednictvím odpovědí na níže uvedené otázky:

1. Má větší četnost didaktických her, zaměřených na konkrétní oblast, pozitivní vliv na rozvoj dítěte v této oblasti?

Z mého dotazníkového průzkumu vyplývá skutečnost, že učitelky, jež dětem nabízejí větší a častější nabídku didaktických her, mají větší úspěšnost dětí v rozvíjené oblasti než učitelky, které dětem nabízejí méně her v menší četnosti. Rovněž je zřejmé, že učitelky, které jsou kreativnější a nabízejí více svých vlastních nápadů na zajímavé a rozmanité hry nepozorují u dětí ve své třídě tolik potíží s rozvíjenými oblastmi. Také se dalo z jednotlivých dotazníků zjistit, že některé učitelky se na problémovou oblast zaměřovaly intenzivněji, zatímco jiné učitelky dětem nabízely raději hry v těch oblastech, kde nepozorovaly žádné výraznější potíže. To však nemusí znamenat, že by se těmito problémovým oblastem vyhýbaly. Spíše se domnívám, že tyto oblasti rozvíjejí jiným prostředkem než didaktickou hrou. Nejvíce učitelek však rozvíjelo pomocí didaktické hry obdobně oblasti problémovější i oblasti bez významných potíží.

2. Je možné u dětí vysledovat tendence méně se zapojovat do didaktických her, které se týkají oblastí, v nichž mají tyto děti potíže?

Až 60, 7 % učitelek uvedlo, že didaktické hry, které rozvíjejí problémovou oblast, nemusejí být u dětí méně oblíbené oproti jiným hrám. Tento výsledek závisí na tom, zda je vybrána vhodná didaktická hra, zda bereme v úvahu osobnost a zájmy daného dítěte a zda jej vhodně motivujeme. Také bychom mu měli poskytnout případně podporu, radu a pomoc při obtížích. Snažíme se u dítěte také budovat trpělivost, aby na danou aktivitu po prvním nezdaru nezanevřelo. Při

didaktické hře zároveň musíme dbát na to, aby hra dítě bavila a nestala se pouhým nástrojem k jeho rozvoji. Nesmíme zapomínat na pocit radosti a svobody dítěte.

Na druhou stranu didaktická hra, ve které schopnost dítěte vyniká, může být překvapivě méně oblíbená než jiné hry. Může to být způsobeno jednostranným a nepřiměřeným výběrem hry. Dítě se může při hře nudit nebo jej dané téma nemusí zajímat. Proto je důležité hry vhodně obměňovat, využívat více variant a typů her na konkrétní oblast, sledovat dětské projevy při dané hře a přistupovat k dětem individuálně. Také je vhodná důkladná příprava herní činnosti. Zároveň bychom měli dětem nabízet takové typy her, které děti zvládnou, ale nejsou pro ně příliš jednoduché. Taková hra by měla být pro dítě zábavou a výzvou zároveň.

RESUMÉ

Nosným tématem mé bakalářské práce je didaktická hra jakožto prostředek k všestrannému rozvoji dětí v předškolním věku. Mým cílem bylo analyzovat, zda existuje přímá úměra mezi použitím didaktických her a jejich kladným vlivem na rozvoj dítěte. Abych na tuto otázku získala odpověď, zvolila jsem kvantitativní metodu, dotazník. Dotazník byl rozeslán do všech mateřských škol na území okresu Plzeň – jih. Došla jsem k závěru, že didaktická hra je jednou příčinou rozvoje dětí a měla by se používat současně s dalšími prostředky. Také jsem zjistila, že hra, jež rozvíjí oblast, která je pro děti obtížná, může být při správné motivaci a vhodném zařazení oblíbená stejně jako jiné hry. A rovněž hra, ve které vyniká schopnost dítěte, může být méně oblíbená než jiné hry. Proto je důležité hry obměňovat, sledovat dětské projevy a přistupovat k dětem individuálně. Také je vhodná důkladná příprava herní činnosti. Zároveň bychom měli dětem nabízet hry, které děti dokážou zvládnout, ale současně pro ně nejsou moc jednoduché.

Bylo by zajímavé se zabývat tímto tématem podrobněji a například zkoumat, jakou motivaci učitelky používají k tomu, aby byly děti hrou dostatečně zaujaty a aby byly při činnosti aktivní.

SUMMARY

Topic of my bachelor work is a didactic game as means to universal development of preschool age children. My aim was to analyse whether there is exist direct proportion between usage of didactic games and their positive influence on development of the child. To answer that question I chose a quantitative method i.e. questionnaire. It was sent out to all kindergartens in the Pilsen-south district.

I came to the conclusion that didactic game is one of the causes of children's development and it should be used at the same time with other means. I also found out that the game which is developing area that it is difficult for children but with correct motivation and appropriate inclusion might be as favourite as other games. And also the game in which child's ability excel might be less favourite than the others. That is why is important to change games, watch children's display and approach to them individually. Also careful game preparation activity is suitable. At the same time we should offer children games that they are able to manage but they are not that easy.

It would be interesting to go into this topic in more details and for example to study what motivation teachers use to enagage children sufficiently so that they will be active in these games.

SEZNAM LITERATURY

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina. a ŠMARDOVÁ, Vlasta. 2015. *Diagnostika dítěte předškolního věku: Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Edika. ISBN 978-80-266-0658-1.

BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. 2012. *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3008-0.

DOLEŽALOVÁ, Jana. 2010. *Rozvoj grafomotoriky v projektech*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-693-3.

DOSTÁL, Antonín Maria a OPRAVILOVÁ, Eva. 1985. *Úvod do předškolní pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

GAVORA, Peter. 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.

GIDDENS, Anthony. 2003. *Sociologie*. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0807-1.

CHRÁSKA, Miroslav. 2016. *Metody pedagogického výzkumu – Základy kvantitativního výzkumu*. Praha, Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

KASLOVÁ, Michaela. 2010. *Předmatické činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe. ISBN 978-80-86307-96-1.

Kolektiv autorů. 2012. *Očekávané výstupy v praxi mateřské školy: Metodická podpora k připravované revizi RVP PV*. Praha: Raabe. ISSN 1808-563x.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. 2005. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0852-3.

MAŇÁK, Josef. 1997. *Alternativní metody a postupy*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-1549-7.

MAŇÁK, Josef a ŠVEC, Vlastimil. 2003. *Výukové metody*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-039-5.

NELEŠOVSKÁ, Alena. 2004. *Jak se děti učí hrou*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0815-9.

NEUMAN, Jan. 2000. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. Praha: Portál. ISBN 80-717-8405-2.

OPRAVILOVÁ, Eva. 1988. *Dítě si hraje a poznává svět*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

PRŮCHA, Jan. 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.

SKALKOVÁ, Jarmila. 2007. *Obecná didaktika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1821-7.

SKUTIL, Martin. 2011. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-778-7.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 - věk respondentů	19
Graf č. 2 - Délka praxe kolegyně.....	20
Graf č. 3 - Inspirace ke hrám	20
Graf č. 4 - Pomůcky ke hrám.....	21
Graf č. 5 - Oblíbenost her 1	23
Graf č. 6 - Oblíbenost her 2	23
Graf č. 7 - Problémová oblast.....	24
Graf č. 8 - Hry na rozvoj řeči.....	25
Graf č. 9 - Hry na rozvoj zrakového v.	26
Graf č. 10 - Hry na rozvoj mat. d.	27

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Využití didaktických her dle rozvíjených oblastí.....	29
Tabulka 2 - Nejvíce nabízené hry.....	30
Tabulka 3 - četnost her na rozvoj řeči - ve třídách, kde tato oblast je problémovou – 18 tříd	31
Tabulka 4 - četnost her na rozvoj řeči - ve třídách, kde s touto oblastí není problém - 10 tříd	31
Tabulka 5 - četnost her na rozvoj sluchové oblasti - ve třídách, kde tato oblast je problémovou- 4 třídy	31
Tabulka 6 - četnost her na rozvoj sluchové oblasti - ve třídách, kde s touto oblastí nemají problém – 24 tříd	32
Tabulka 7 - četnost her na rozvoj motoriky - problém v řečové oblasti – 18 tříd	33
Tabulka 8 - četnost her na rozvoj motoriky - řečová oblast je bez problémů – 10 tříd.....	33

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Dotazník na téma didaktická hra

Dotazník na téma didaktická hra jako prostředek rozvoje dítěte předškolního věku

Dobrý den.

Jmenuji se Jaroslava Marešková a studuji na Pedagogické fakultě ZČU Plzeň. Mým oborem je Učitelství pro mateřské školy. V současnosti píši bakalářskou práci na téma „Didaktická hra jako prostředek rozvoje předškolního dítěte v mateřských školách v okrese Plzeň-jih“. Z tohoto důvodu se na Vás obracím s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Prosim, aby byl tento dotazník vyplněn ve všech Vašich třídách. Vaše odpovědi budou posléze zapracovány do praktické části mé práce.

Ještě předtím než začnete dotazník vyplňovat, bych ráda definovala pojem didaktická hra, abychom předešli jakýmkoliv nedorozuměním. Soňa Kotátková didaktickou hru definuje takto: „Hra didaktická je charakteristická hlavním podílem záměrného pedagogického cíle. Je zvolená, stimulovaná, vedená a reflektována učitelem, který motivuje, zadává a provází pedagogickou činnost prostřednictvím hry jako metody výchovně-vzdělávací práce.“

Děkuji Vám za Vaši ochotu a čas, který věnujete vyplnění níže uvedených otázek.

1) Kolik má Vaše mateřská škola tříd?

_____

2) Jaký je počet dětí ve Vaší třídě?

_____

3) Jak jsou staré děti ve Vaší třídě?

_____

4) Jaká je délka Vaší praxe?

Označte jen jednu elipsu.

- méně než 5 let
- 5 - 10 let
- 11 - 20 let
- 21 - 30 let
- více než 30 let

5) Jaká je délka praxe Vaší kolegyně (vašeho kolegy) ve třídě?*Označte jen jednu elipsu.*

- méně než 5 let
 5 - 10 let
 11 - 20 let
 21 - 30 let
 více než 30 let

6) Kde získáváte inspiraci a z jakých zdrojů při plánování her vycházíte?*Zaškrtněte všechny platné možnosti.*

- internet
 odborné publikace
 odborná periodika
 vlastní nápady
 nápady kolegů a přátel
 televize
 nápady dětí
 Jiné: _____

7) Jaké materiály používáte při didaktických hrách častěji?*Označte jen jednu elipsu.*

- Přírodniny
 Umělé materiály

8) Jaké používáte při didaktických hrách nejčastěji pomůcky?*Zaškrtněte všechny platné možnosti.*

- loutky
 plyšové hračky
 maňásci
 knihy
 výtvarné prostředky
 přírodniny
 cd
 dvd
 deskové hry
 stavebnice
 Jiné: _____

9) Se kterou z rozvíjených oblastí mají děti ve Vaší třídě potíže?*Zaškrtněte všechny platné možnosti.*

- motorika
- zrakové vnímání a paměť
- vnímání prostoru
- vnímání času
- rozvoj řeči
- sluchové vnímání a paměť
- základní matematické představy
- sociální dovednosti
- sebeobsluha a samostatnost

10) Jakým způsobem se chová při didaktické hře dítě, které v této konkrétní oblasti zaostává?

---

11) Pokud se při didaktické hře projeví u více dětí, že mají s touto oblastí potíže, jak dále postupujete?*Zaškrtněte všechny platné možnosti.*

- danou hru zařazuji častěji
- děti tuto hru hrají déle
- vymyslím obměnu hry
- zařadím jinou hru
- přidám ke hře jinou činnost
- rozvíjím oblast jinou činností

12) Jakým způsobem hodnotíte při didaktické hře pokrok dětí?*Zaškrtněte všechny platné možnosti.*

- pozorování
- náslechy
- testy
- Jiné: _____

13) Lze říci, že didaktické hry, které rozvíjejí právě ty oblasti, ve kterých dítě nevyniká, jsou u tohoto dítěte méně oblíbené?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne
 ne vždy

14) Lze říci, že didaktické hry, které rozvíjejí právě ty oblasti, ve kterých dítě vyniká, jsou u tohoto dítěte oblíbenější?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne
 ne vždy

15) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj motoriky a jak často je zařazujete?

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Hra se stavebnicí	☐	☐	☐	☐	☐
Hra s kostkami	☐	☐	☐	☐	☐
Stavění mozaiky	☐	☐	☐	☐	☐
Pexeso	☐	☐	☐	☐	☐
Domino	☐	☐	☐	☐	☐
Hra s pískem	☐	☐	☐	☐	☐
Oblékání panenek	☐	☐	☐	☐	☐
Karty	☐	☐	☐	☐	☐
Mikádo	☐	☐	☐	☐	☐
Házení míčem, drátěnkou, plyšákem	☐	☐	☐	☐	☐
pohybové hry	☐	☐	☐	☐	☐

15a) Jaké další typy didaktických her používáte pro rozvoj motoriky?

_____

_____

_____

_____

_____

16) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj zrakového vnímání a jak často je zařazujete?

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Sestavení obrázku z několika částí	☐	☐	☐	☐	☐
Puzzle	☐	☐	☐	☐	☐
Skládání obrázku z kostek	☐	☐	☐	☐	☐
Kimovy hry	☐	☐	☐	☐	☐

16a) Jaké další typy didaktických her používáte pro rozvoj zrakového vnímání?

---

17) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj vnímání prostoru a jak často je zařazujete?

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Hry s hledáním objektů	☐	☐	☐	☐	☐
Hra se stavebnicí	☐	☐	☐	☐	☐
Hra s kostkami	☐	☐	☐	☐	☐
Bludiště na papíře	☐	☐	☐	☐	☐
Bludiště v prostoru	☐	☐	☐	☐	☐
Hry spojené s orientací na lidském těle	☐	☐	☐	☐	☐
Hry se zavázanýma očima	☐	☐	☐	☐	☐

17a) Jaké další typy didaktických her používáte pro rozvoj vnímání prostoru?

---

18) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj vnímání času a jak často je zařazujete?*Označte jen jednu elipsu na každém řádku.*

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Hry se stopováním času	☐	☐	☐	☐	☐
Hry na znalost ročních období	☐	☐	☐	☐	☐
Hry na správný časový odhad	☐	☐	☐	☐	☐
Dramatická hra s užitím časových pojmů	☐	☐	☐	☐	☐

18a) Jaké další typy didaktických her používáte pro rozvoj vnímání času?

---

19) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj řeči a jak často je zařazujete?*Označte jen jednu elipsu na každém řádku.*

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Komunikace s maňáskem	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s dechovým cvičením	☐	☐	☐	☐	☐
Hry na rozvoj motoriky mluvních orgánů	☐	☐	☐	☐	☐
Hry se slovy	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s písničkami	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s rozpočítadly	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s rytmickým cvičením	☐	☐	☐	☐	☐

19a) Jaké další typy didaktických her používáte na rozvoj řeči?

---

20) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj sluchového vnímání a paměti a jak často je zařazujete?

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Hry motivované pohádkami a příběhy	☐	☐	☐	☐	☐
Poznávání zvuků	☐	☐	☐	☐	☐
Hry se zpěvem	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s básničkami	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s říkadly a rozpočítadly	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s rytmizací	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s hudebními nástroji	☐	☐	☐	☐	☐
Tichá pošta	☐	☐	☐	☐	☐
Dramatizace	☐	☐	☐	☐	☐
Sluchové pexeso	☐	☐	☐	☐	☐
Slovní kopaná	☐	☐	☐	☐	☐

20a) Jaké další didaktické hry využíváte pro rozvoj sluchového vnímání?

---

21) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj základních matematických představ a jak často je zařazujete?

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Hry se stavebnicí	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s kostkami	☐	☐	☐	☐	☐
Hry obsahující početní říkanky	☐	☐	☐	☐	☐
Kimovy hry	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s tříděním předmětů	☐	☐	☐	☐	☐

21a) Jaké další typy didaktických her využíváte pro rozvoj základních matematických představ?

---

22) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj sociálních dovedností a jak často je zařazujete?

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Dramatizace	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s maňásky	☐	☐	☐	☐	☐
Tichá pošta	☐	☐	☐	☐	☐
Kooperativní hry	☐	☐	☐	☐	☐

22a) Jaké další typy didaktických her využíváte pro rozvoj sociálních dovedností?

---

23) Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj sebeobsluhy a samostatnosti a jak často je zařazujete?

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Denně	Několikrát týdně	Několikrát v měsíci	Méně často	Nikdy
Oblékání panenek	☐	☐	☐	☐	☐
Hry s uzlováním	☐	☐	☐	☐	☐
Námětové hry	☐	☐	☐	☐	☐

23a) Jaké další typy didaktických her používáte pro rozvoj sebeobsluhy a samostatnosti?

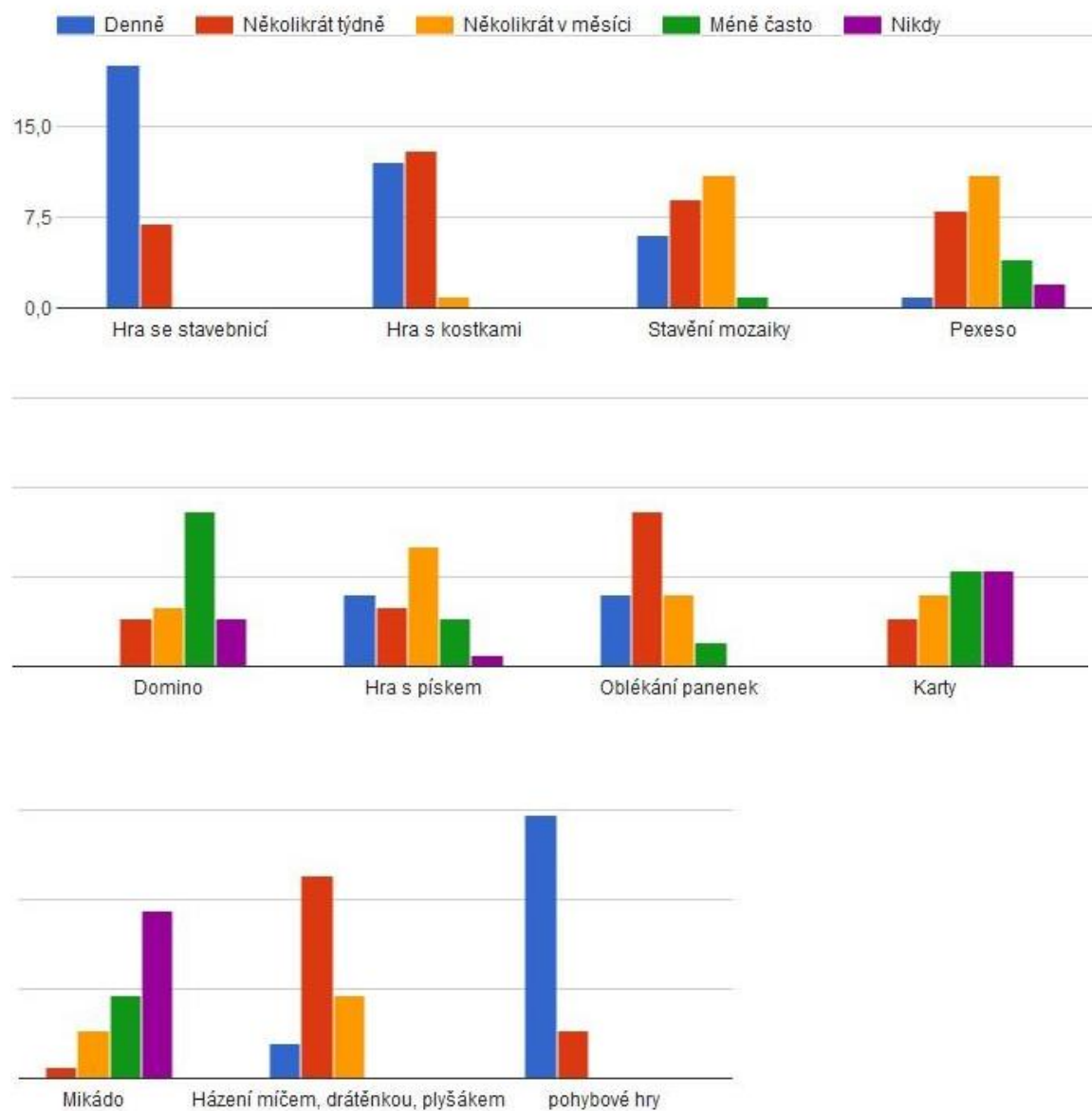

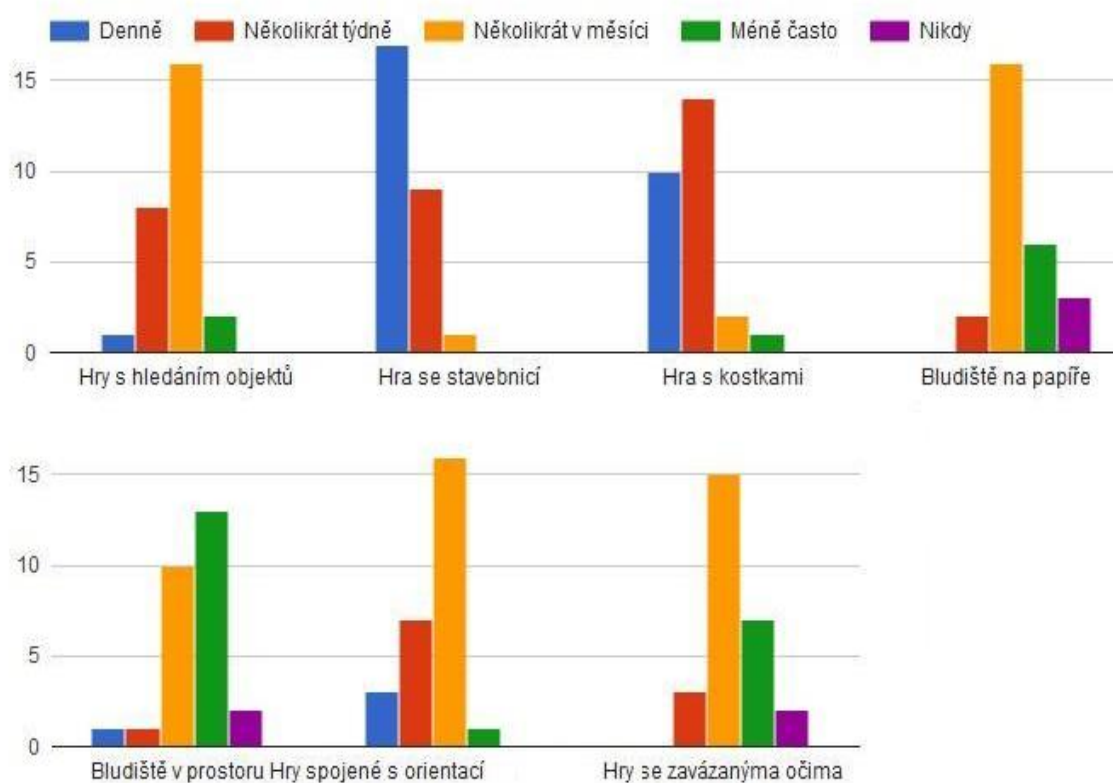
Příloha č. 2 - graf – rozvoj motoriky

Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj motoriky a jak často je zařazujete?

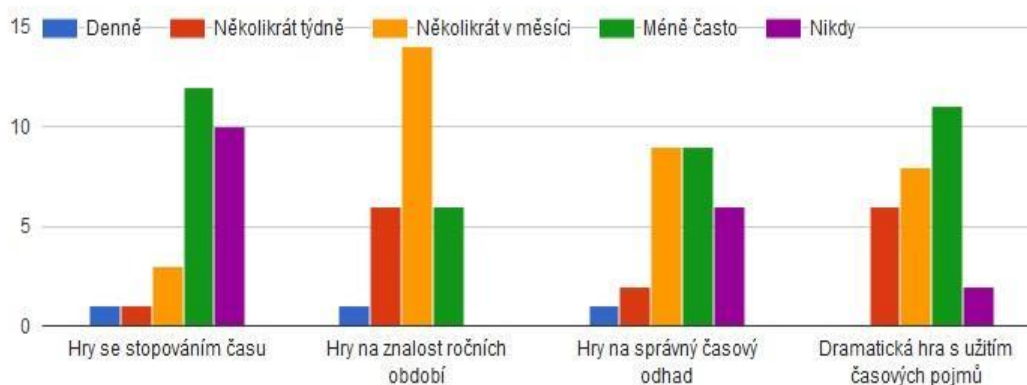
Příloha č. 3 - graf – vnímání prostoru

Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj vnímání prostoru a jak často je zařazujete?

Příloha č. 4 - graf – vnímání času

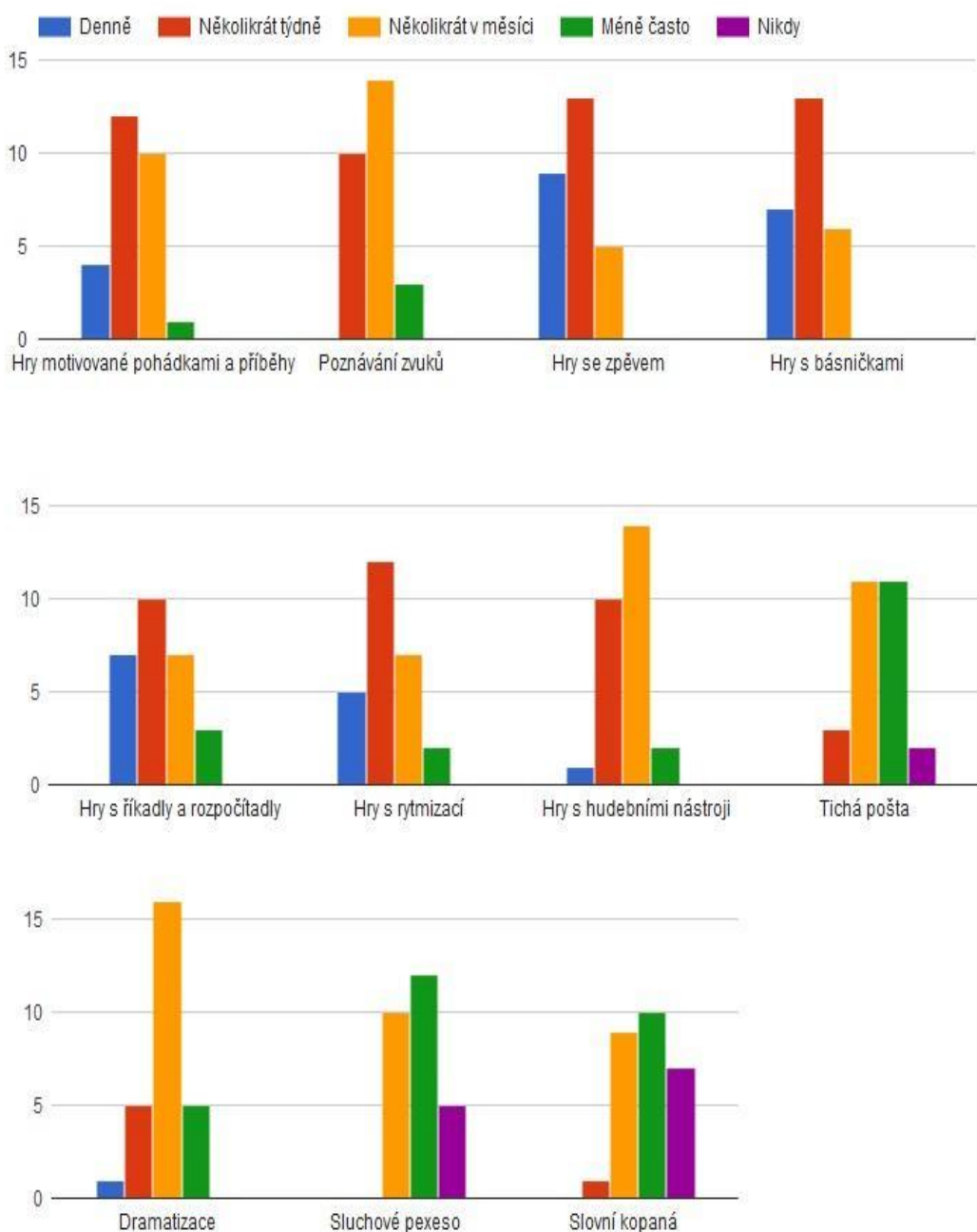
Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj vnímání času a jak často je zařazujete?

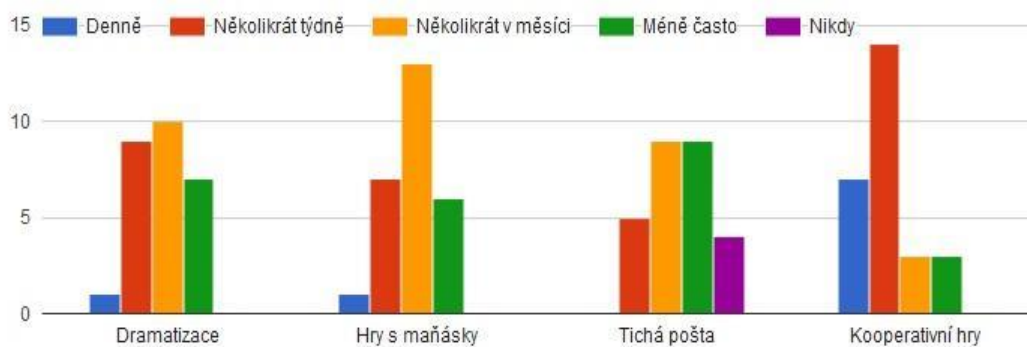
Příloha č. 5 - graf – sluchové vnímání

Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj sluchového vnímání a paměti a jak často je zařazujete?

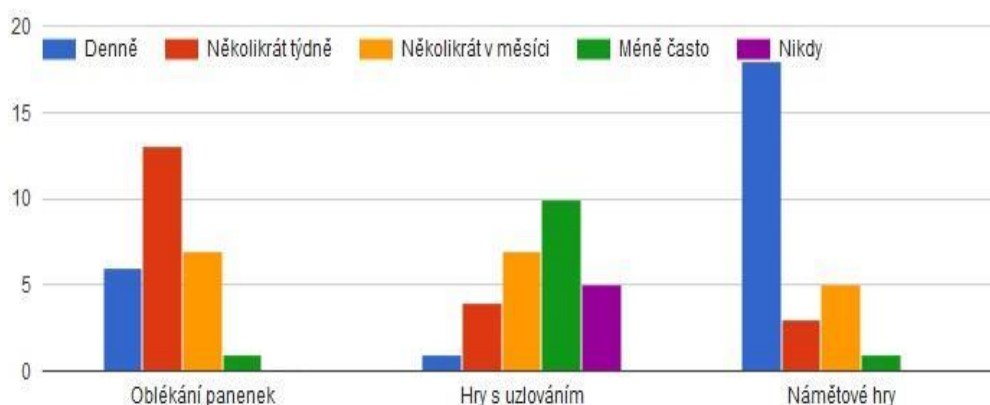
Příloha č. 6 - graf – sociální dovednosti

Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj sociálních dovedností a jak často je zařazujete?

Příloha č. 7 - graf – sebeobsluha

Jaké typy didaktických her používáte pro rozvoj sebeobsluhy a samostatnosti a jak často je zařazujete?

Data, která jsou zahrnuta v níže uvedených tabulkách, obsahují odpovědi z celkového počtu 31 učitelek (třídy s problémem v uvedené oblasti + třídy bez problému v této oblasti). Tento fakt je způsoben tím, že následující tabulky jsem doplňovala až následně a mezitím mi další učitelky odpověděly v dotazníku na webovém rozhraní. Tyto odpovědi jsem do tabulek zahrnula.

Příloha č. 8 – tabulka – četnost používání her na rozvoj motoriky ve třídách, kde mají děti s touto oblastí problém (7 učitelek) – vlastní nápady 71 %

hry na rozvoj motoriky	denně	v %	několikrát týdně	v %
pohybové hry	6	86	1	14
stavebnice	4	57	3	43
hra s kostkami	3	43	4	57
hra s pískem	1	14	1	14
oblékání panenek	2	29	2	29
hra s mozaikami	1	14	3	43
házení	1	14	5	71
pexeso	0	0	4	57
domino	0	0	1	14
karty	0	0	1	14
mikádo	0	0	1	14

Příloha č. 9 – tabulka – četnost používání her na rozvoj motoriky ve třídách, kde nemají děti s touto oblastí problém (24 učitelek) – vlastní nápady 67 %

hry na rozvoj motoriky	denně	v %	několikrát týdně	v %
pohybové hry	20	83	3	13
stavebnice	19	79	5	21
hra s kostkami	12	50	10	42
hra s pískem	7	29	6	25
oblékání panenek	5	21	13	54
hra s mozaikami	6	25	9	38
házení	4	17	13	54
pexeso	0	0	4	17
domino	0	0	3	13
karty	0	0	3	13
mikádo	0	0	0	0

Příloha č. 10 – tabulka – četnost používání her na rozvoj vnímání prostoru ve třídách, kde mají děti s touto oblastí problém (5 učitelek) – vlastní nápady 40 %

hry na rozvoj vn.prostoru	denně	v %	několikrát týdně	v %
stavebnice	3	60	2	40
hra s kostkami	1	20	3	60
hra s orientací na lid. těle	1	20	2	40
hledání objektů	0	0	0	0
bludiště v prostoru	0	0	0	0
hra se zavřenýma očima	0	0	1	20
bludiště na papíře	0	0	0	0

Příloha č. 11 – tabulka – četnost používání her na rozvoj vnímání prostoru ve třídách, kde nemají děti s touto oblastí problém (26 učitelek) – vlastní nápady 35 %

hry na rozvoj vn.prostoru	denně	v %	několikrát týdně	v %
stavebnice	17	65	8	31
hra s kostkami	12	46	12	46
hra s orientací na lid. těle	2	8	5	19
hledání objektů	1	4	8	31
bludiště v prostoru	1	4	1	4
hra se zavřenýma očima	0	0	2	8
bludiště na papíře	0	0	3	12

Příloha č. 12 – tabulka – četnost používání her na rozvoj vnímání času ve třídách, kde mají děti s touto oblastí problém (11 učitelek) – vlastní nápady 55 %

hry na rozvoj vnímání času	denně	v %	několikrát týdně	v %
hra s časovým odhadem	1	9	0	0
hra se stopováním času	2	18	0	0
hra s ročním obdobím	0	0	3	27
dramat. s časovými pojmy	0	0	1	9

Příloha č. 13 – tabulka – četnost používání her na rozvoj vnímání času ve třídách, kde nemají děti s touto oblastí problém (20 učitelek) – vlastní nápady 55 %

hry na rozvoj vnímání času	denně	v %	několikrát týdně	v %
hra s časovým odhadem	1	5	2	10
hra se stopováním času	0	0	1	5
hra s ročním obdobím	1	5	4	20
dramat. s časovými pojmy	0	0	5	25

Příloha č. 14 – tabulka – četnost používání her na rozvoj sociálních dovedností ve třídách, kde nemají děti s touto oblastí problém (5 učitelek) – vlastní nápady 40 %

hry na rozvoj sociál. dov.	denně	v %	několikrát týdně	v %
kooperativní hra	0	0	3	60
dramatizace	0	0	3	60
hra s maňáskem	1	20	2	40
tichá pošta	0	0	1	20

Příloha č. 15 – tabulka – četnost používání her na rozvoj sociálních dovedností ve třídách, kde nemají děti s touto oblastí problém (26 učitelek) – vlastní nápady 38 %

hry na rozvoj sociál. dov.	denně	v %	několikrát týdně	v %
kooperativní hra	9	35	12	46
dramatizace	1	4	7	27
hra s maňáskem	0	0	6	23
tichá pošta	0	0	6	23

Příloha č. 16 – tabulka – četnost používání her na rozvoj zraku ve třídách, kde mají děti s touto oblastí problém (2 učitelky) – vlastní nápady 50 %

hry na rozvoj zraku	denně	v %	několikrát týdně	v %
puzzle	1	50	1	50
stavění obrázků z částí	0	0	1	50
skládání obrázků z kostek	0	0	0	0
Kimovy hry	0	0	0	0

Příloha č. 17 – tabulka – četnost používání her na rozvoj zraku ve třídách, kde nemají děti s touto oblastí problém (29 učitelek) – vlastní nápady 62 %

hry na rozvoj zraku	denně	v %	několikrát týdně	v %
puzzle	15	52	9	31
stavění obrázků z částí	4	14	13	45
skládání obrázků z kostek	3	10	8	28
Kimovy hry	2	7	4	14

Příloha č. 18 – tabulka – četnost používání her na rozvoj matematických představ ve třídách, kde mají děti s touto oblastí problém (2 učitelky) – vlastní nápady 0 %

hry na rozvoj mat. představ	denně	v %	několikrát týdně	v %
stavebnice	0	0	0	0
hra s kostkami	1	50	0	0
hra s tříděním předmětů	0	0	0	0
Kimovy hry	0	0	1	50
hra s početními říkadly	0	0	1	50

Příloha č. 19 – tabulka – četnost používání her na rozvoj matematických představ ve třídách, kde nemají děti s touto oblastí problém (29 učitelek) – vlastní nápady 45 %

hry na rozvoj mat. představ	denně	v %	několikrát týdně	v %
stavebnice	21	72	6	21
hra s kostkami	13	45	14	48
hra s tříděním předmětů	2	7	15	52
Kimovy hry	1	3	4	14
hra s početními říkadly	0	0	5	17

Příloha č. 20 – tabulka – četnost používání her na rozvoj sebeobsluhy ve třídách, kde mají děti s touto oblastí problém (8 učitelek) – vlastní nápady 38 %

hry na rozvoj sebeobsluhy	denně	v %	několikrát týdně	v %
námětová hra	6	75	0	0
oblékání panenek	1	13	4	50
hra s uzlováním	0	0	2	25

Příloha č. 21 – tabulka – četnost používání her na rozvoj sebeobsluhy ve třídách, kde mají děti s touto oblastí problém (23 učitelek) – vlastní nápady 17 %

hry na rozvoj sebeobsluhy	denně	v %	několikrát týdně	v %
námětová hra	15	65	3	13
oblékání panenek	6	26	11	48
hra s uzlováním	1	4	2	9